

TORBITA

JUGOSLAVJANSKE MLADOSTI.

„Žrno do zrna pogača,
Kamen do kamena psuča.“

II. zvezek.

V ZAGREBU 1863.

Natisnila narodna tiskarnica dra. Ljudevita Gaja.

Častitim čitateljem!

Ker je namera naše „Torbice“ da se vsa mladost jugoslavjanska bolje upoznava na duševnem polju in tako zložnejše deluje, okrepi se in svoje dozda še slabe moči ojači, odločili smo po želji mnogih naših predbrojnikov, da primemo v našo „Torbico“ tudi nekaj sestavkov pisanih s cirilskimi slovami, da bo uvidela srbska mladež kako visoko cenimo njih svetinjo, katero so njihovi očetje opazno čuvali čez tisuč let. Povabimo vas tedaj, mile brate — Srbe — da nam svojih duševnih in materialnih podpor ne odrečete! Delajmo vsi v prijateljski svezi, da utemeljimo iz jugoslanstva palačo, v kateri bodo živeli naši nasledniki v sreči in v blagostanju.

„Torbico“ ni prestašil zvon, s katerim ji je un dan neki dopisnik „memento mori“ zvoniti počel — ne, ne — še posmehovala se je, misleča: kadar bo ponehal žalostni odmev, pokazala se bo domoljubnemu svetu z drugim zvezkom v jugoslavjanski obleki; da! res, zdaj ga ni orodja neprijateljem, s katerim bi narodni duh naše „Torbice“ zadušili, saj živi v domoljubnem mestu; po katerem se ne razlega divje tuljenje „kulturträgerjev“, tudi ji ne manjka podpirateljev v vsakem obziru. Ne boji se tedaj „Torbica“ več zatiravcov, kateri so ji že bili enkrat prestrigli nit življenja!

Le krepko bratje naprej, da z delom pokazujemo tistim, kateri nas grdo in nepravilno sodijo, da nismo tako slabi; delajmo z vsimi silami za našo narodno stvar, za razvitek duševnega življenja.

N. Ravnikar,

pravnik in vrednik.

Dr. Janezu Bleiwelsu.

(Sonet.)

Nebò slovenske zemlje pokrivala
Od severja megle so pripodene,
Noči od zvezde malo razsvetlene
Odojo mrzlo reví so dajale;

Moči so skrite pa v nji dremale,
Nesrečna od vsih sinov zapuščena,
I tužna stala je livada njena,
Slovenske gore drugim služevale!

Meglo prepodil Ti si silovito,
Odeje Ti razrušil si snežene,
Rojake Ti si spet domù privabil!

I zdaj livade naše so zelene,
A ti vrtnar si njih! — Ime čestito
Rod Slave nikdar ti ne bo pozabil!

Franjo Ser. Levec.

Blazemu prijatelju.

Učeniku hvalo peva
Moja struna v spomin dneva
Evo, naj doni vodniku v slavo,
Ki pokazal zvezdo mi je pravo,
U poezijo nebeško zdravo!

Kak srce se veselilo,
 Kolko rajskih čutov vžilo
 Ko sva segla prvič si v roké!
 Duša na Te me vezala,
 Žalost v hipu je prestala,
 Obmolnilo ginjeno srce.

Navdajála me je želja,
 Da Te kakor prijatelja

Bi pretisnil mirno na srce;
 Ker za blagor domovine
 Želje Tvoje so edine,
 Kar i moje vedne so želje.

Pa dočakal sem veselja,
 Spolnjena je bila želja,
 Pripeljala naju je ljubezen skup.
 Ti podal si meni róko,
 Ti povzdignil si visoko
 V prsih mojih zaneteni zgodnji up!

Vse besede zlate Tvoje
 Bile so zdravilo moje,
 Pokazale mi so trdno pot;
 Kjer se luč je zasvetila,
 Ki me vedno bo vodila,
 Varvala mladostnih prvih zmot.

Srce v prsih je sklenilo,
 Da Te vedno bo ljubilo,
 Da spominja Tebe se zvesto,
 I da hladna le mogila
 Zvezo blago bo ločila,
 Ko trohnelo v zemlji bo teló.

Franjo Ser. Levec.

Pozdrav „Torbici“ od Savinje.

Nenadoma si hčerka prihitela
 Iz mesta bratovskega sem med nas,
 Pozdravlja te Savinja prevesela,
 Pozdravlja te Savinja vsaka vas;
 Od Švica Štajarskega not do Celja,
 Od Mrzlice do Pohorja se glas
 Jugóslovenske mladeži zdaj čuje,
 Ki brate svoje 'z mlačnosti zbujuje.

Le vshajaj toraj dolgo zvezda mlada,
 Razsvitljaj mračno pot Slovenščini!

Obeta naj po tebi se nam nada
 Preblage milene prihodnosti,
 Pokončaj Slavščini strupen'ga gada,
 Sinove vodi k Slavi materi!
 Zasadi zopet lipo nam zeleno,
 Drevo bogovom Slave posvečeno.

Pa hvala tudi Vam oj-bratje mili,
 Hrvatje vi preblazega srca,
 Pri katerih našla je v prehudi sili
 Domovje spet pregnana Torbica.
 Pri Vas nevarni časi so minili,
 Pri Vas je sestra Vaša slobodna;
 Zatoraj hvala Vam, presrečnim bratom,
 Na veke slava vrlim Vam Hrvatom!

Sl. J. Podgorjanski.

S a v l.

Teci, teci urno bistra Sava,
 Slavna hčerka sivega Triglava!
 Teci, teci, ter z vezjô edino
 Grli nas in našo domovino!
 Združi nas Slovence in Hrvate
 Srbe in Bolgare, — hrabre brate!
 Teci in prijazno vse pozdravi,
 Slehrnega želje jim objavi:

Reci, da tud' mi zdaj domovini
 Bodemo le vedno zvesti sini,
 Reci da nam želja je največa
 Slavne naše domovine sreča!
 Reci, da glavé smo pomolili
 Jarem sužnji davno že zlomili,
 Ki nas trl je marsikako leto
 Teptajoči pravo naše sveto.

Reci, da nam zora zasvetila,
 Da pravica nam se je vrnila,
 Reci, da Slovenci tudi slavni
 Hóte misliti na dom svoj stārodavni;

Da Slovencem ui več sram nas biti,
 Da se srečne cenimo, ker kiti
 Slave ime slavno naše čelo, —
 Ter da hrabro primamo za delo!

Spomni jih, da ena nas rodila
 Mati, ena nas je le dojila!
 Spomni jih, da vsi smo stari brati,
 Ki poprej ne smemo počivati,
 Dokler zopet vsi se ne sklenimo,
 Obče želje vsi si izpolnimo,
 Da vsi narod eden bomo mili,
 Kakor smo že v starih časih bili.

Da se od Balkana do Triglava
 Tam od Jadre pa do tje, kjer Sava
 Lije vodo v Donovo mogočno
 Ktero veže, črno morje močno,
 Odmevala bodé ena pesem mila,
 Ena čut slavjanska vsim bo bila,
 Za premili blagor domovine:
 Naj rojeva hrabre, zveste sine!

Fr. Cerkljanski.

Vse drobno!

V potocih prelivaj se kri!
 Le zemlja ki prejšnje si dui
 Kri krabrih očetov popila,
 Se s trupli njihóvi gnojila
 Sovražnikov trupla pokrij,
 Sovražnikov krvco popij!

Jenko — „Dan Slavjanski.“

Bratje Slavjani, nad vrage,
 Ki že dolgo nas teró,
 Za rešitev Slave drage,
 Za domovje nam ljubó!
 Narod — dom si oprostimo,
 Vraga složni zapodimo,
 Zapodimo ga čvrsto:
Vse drobno!

Dolgo dolgo smo želeli
 Prostih, srečnih, milih dni,
 Dolgo reve smo trpeli
 Pod železom služnosti,
 Zdaj pa tu so Slave dnovi,
 Ko zjedineni sinovi,
 Se maščujejo čvrsto:
 Vse drobno!

Kedar trombe glas zapoje,
 Bliža se slavjanski dan,
 Mati kliče sine svoje,
 Ko povzdigne se Slavjan;
 Takrat, bratje složni, čvrsti,
 So sovražniki na vrsti,
 Takrat spolnimo zvesto:
 Vse drobno!

Bratje, kdor nam je nasproti,
 Pokonča ga naša moč,
 Kdor slobodi je na poti,
 Vbije blesk ga švigajoč!
 Kar nasprot je naši slavi,
 Naj nam nič se ne ustavi
 Spolnijočim prezvesto:
 Vse drobno!

„Vse drobno!“
 Naše naj vodilo bo,
 Kedar mati Slava reče:
 Kedar ona nam veli:
 „Dušmaninov kri naj teče,
 Žejno zemljo naj poji!“ — ...
 Bratje Slavjani iztočni,
 Bratje Slavjani zatočni,
 Takrat spolnimo čvrsto:
 Vse drobno!

Franjo Ser. Levec.

Slovenska zarja.

Po nebu jasnem sonce plava milo,
 Oblaki pa se črni pripodijo,
 In sonca svitli žarki obledijo,
 Očém se našim sonce je zakrilo;

Al dajej žene urno veter s silo
 Oblake, urno pa naprej hitijo,
 Na zemljo sonca žarki posvetijo,
 Prijetno zopet sije sonce milo:

Tak tebi Slava tud' se je godilo,
 Oblaki črni so te, kakor sonce, krili
 In vetri hudi so ti lice brili;

Pa zopet nada ti je zasvetila
 Prostosti blage sonce svitlo, milo, —
 Da zopet le bi se ti ne zakrilo! —

Fr. Cerkljanski.

Ponočni odhod.

Krasna draga domačija!
 Noč te že povila je,
 Vendar luna te obsija,
 Da saj nekaj vidim te.

Zdaj na zadnjem robu meje
 Se oziram še nazaj,
 Tuja sapa tu že veje,
 Tuj obdaja me že kraj.

Zdaj ko mirno vse se vede,
 Vse počiva rahloma,
 Oj poslušaj še besede
 Sina tebi zvestega:

„Slavi materi ostani,
 Zvesta, verna vekomaj,

Nje se drži, ž njo se brani,
Tujcu nikdar se ne vdaj.

In pri luni, zvezdah svitlih,
Ki migljajo z visočin,
Ti prisežem tu na hribih,
Da bom zmir tvoj verni sin!^a

Sl. J. Podgorjanski.

Zvezdicam.

Zvezdice sjajne
V daljni višini,
K vam se oziram
V solzni dolini.

Ljubice moje
Zmiraj ste bile,
V sreči, v nezgodah
Vedno svetile.

V letih otročjih
Mi ste sijale,
V sanjah presladkih
Me zazibale!

Tugo in žalost
Zvezdice zale,
Mi ste že večkrat
S srca pregnale.

Toraj vas prosim
Zvezdice mile,
Da mi poveste
Od Bogomile:

„Ali bo dolgo
Še mi nemila?
Al se je znabit'
Že omečila?“

Njenega srca
Moč ni dobiti!
Zvezdice drage
Vas čem ljubiti!

Vas bom pozdravljal
S solzne doline,
Dokler se vzdignem
V vaše višine!

Ivan T.

Želja.

Ko grem mimo lipe krepke,
Mimo slavskega drevesa,
Srce dviga mi se v prsih,
Želja mi zbudi se žarna:
„O da narod kdaj slavjanski
Bil bi krepek, bil bi močen,
Kakor deblo tvoje, lipa!
Da bi narod kdaj raztegnil
Roke krepke, roke čvrste,
Kakor ti raztezaš vrhe,
Veje svoje, lipa slavna!
I da v močni svoji taci
Planil bi nad vrage zlobne,
Roda muzek srkajoče,
Kakor plane lev razkačen,
Ropa željen nad zverino!

Da z močjo i slogo lastno
Bi oprostil se osvetil,
Prost napredoval i rasel
Širil moč bi se razcvetal,
Kakor prosto raseš v gaji,
Širiš veje, se razcvetaš,
Lipa močna, drevo slavsko!“

I s to željo mnogeprati
Mimo lipe grem visoke,
Mimo slavskega drevesa.

Ona pa, kakor bi znala
 Za to željo preiskreno,
 Pomajè z glavico svojo,
 Kakor mi bi hotla reči:
*„Časa tek use donese —
 Zloga vse doseči more!“*

Fr. Ser. Levec.

Nekdaj — zdaj.

Po travniku hódil,
 Že deček vesel,
 Cvetice sem trgal
 Pa pesmice pel.

Po gajih sem ptice,
 Metulje lovil,
 V nedolžnem veselji
 Presrečen sem bil.

Al časa preurno
 Vrti se koló,
 Ker mesci in leta
 Preurno tekó.

Gaj, ptice, cvetice
 Le ljubil nekda —
 Slovenije blagor
 Srcé želi zdaj:

Slovenije mile
 Povzdigniti čast;
 Svobode nje sveto
 Pospešil bi rast.

Nekdajne spolnjene
 B'le so mi želje,
 Zdaj najti ne more,
 Kar išče srce.

Popred zadovoljen
 Vesel sem bil zmir,
 Zdaj 'z srca mi zbežal
 Preljubi je mir.

Fr. Cerkljanski.

Spomini velikonočnih praznikov.

Zares, ako so ugodni velikonočni dnevi, kakor so bili letos, ni v celem letu lepšega časa. Človek, ako bi že samo naravno pre-mišljeval v tem lepem času, našel bi dosti veselja, kaj pa še, ako zapusti svoje prebivališče nekaj dni, ter se poda v svoje — do-movje, kakor sem jaz storil. Mislim sem namreč že celih 6 mescov,

štel dni in ure, kdaj bodem odrinil v belo Ljubljano in prijetne njene okolice; srce mi ni poprej mirovalo, dokler se ne vsedem v vozovlak, kateri je nalogo imel, da mene in vse moje druge tovarše v kaj kratkem času po svetu potegne.

Lepo bilo je gledati skoz oknice vozovlakovo, kako urno puščali smo cele vasi in trge za sabo, in kako so se pokazovale vsaki hip nove okolice — prijetne, da malo tacih. No, pa kaj bi popisoval fantazije; na potu po železnici se sploh malo viditi zamore; ognjena tista moč zanese človeka v par urah cele dni dalječ. — Ne smem opustiti, da ne povem, kako skrbno čuva se pri železnicah in sploh pri postajah blažena nemška kultura. Čuti moraš vsaki čas lepo slovensko ime, popačeno da se Bogu vsmili iz ust spremljevalčevih, ali kondukterjevih, izmed katerih so večidel vsi tako resnega in enacega obraza, da po vsi pravici zaslužijo, da so „beim eisenbahn-amte“. Zadovoljen moraš biti, če te tak gospod le pogleda in zapisati si moraš v svoje nepozabljive črtice, če te sreča doleti, da ti dá kak lakoničen odgovor. Mislim, je li vendar ne bi bilo enkrat mogoče, da bi kak Slovenec to službo opravljal, ali — kar ni bilo mi skor mogoče tega misliti. Naše lepe slovenske imena jih taki ljudje v trenutku tako pogermanizirajo, da še celo marsikteri kmet z glavo kima, ko konduker z navadnim glasom zavpije: Sabreschitz namesto „Zaprešić“, Fitem namesto „Videm“, Ssalloch namesto „Zalilog“ itd.

Predalječ sem. Namenil sem hitro v Ljubljano in ne obotavljati se dolgo po postajah. Toraj vozimo se v Ljubljano. No, Ljubljana je pred nami. Misli, dragi čitatelj, da slišiš, kako voditelj zavpije: „Lajpoh“, premišluj mene, kako vstanem iz svojega sedeža, ter skočim v vežo ljubljanskega kolodvora. Stal sem mirno in le glavo sem obračal, vidši toliko preljubeznivih cilindrov okoli sebe. Zdravo, zdravo, ljubčeki, presrečni prijatli moji, mislim si, kako dolgo vas že nisem vidil. Oh, le škoda, da vas v Zagrebu pri nas ni. Hrvati so dobri ljudje, menim, ti bi vam kmalo druge klobuke preskrbeli, in še lepše, drage in holj „fein“, ne pa za 2 gold. „cylinder“, kateri je le iz debelega popira! Kakor sem previdil, morajo nekteri posebno veselje imeti do cilindrov, ker pri moj dunaj, marsikteri ti je s strganim rokavom tako moško v cilindru semtrije stopal, ko da bi bil posestnik cele Ljubljane. Pa kaj bi se čudili tacim ljudem? Tej so večidel le gosti ljubljanski. Velikrat se je že pripetilo, da je ta ali uni s prašnimi čevlji, s strganima rokavama in s cilindrom v Ljubljano priromal, ko mu je drugej kruha manjkalo, ter tù mož postal. Kako, pošteno ali nepošteno, pravično ali

nepravično, tega ravno ne vém; le toliko bi rekel, da treba je le cilinder, če prav malo potlačen, že je dober. Pisati mora malo znati, „hohtajč“ razumiti, in pri priložnosti malo zvijati, — pravo, — če gre v kak nemški „redaktions-bureau“, bo kmalo z zlato uro in s kabanuzom po Ljubljani mahal. Vem, dragi bravec, da ti se malo čudno zdi — morebiti se celò smejaš, pa pomisli: Ljubljana, dobro, milosrčno, vsmiljeno, mirno mesto ima vsmiljenje z revčiki, katerim nevsmiljeni vrata zapirajo. Saj Bog mnogo kruha rasti pusti in česar eden iméva preveč, naj drugi vživa. Presneto dalječ bremdem. Pustimo cilindre in kolodvor in pojdimo v Ljubljano, pa veš kod? — po zvezdi (Sternallee). Ali o joj, kako sem se zmotil, rekši pustimo cilindre in kolodvor, tù v zvezdi so še le kakor naš Zarnik pravi „prachtexemplari“, tù še le spoznaš, kako ptujci po Ljubljani moško stopajo, tù dobi pisatelj gradiva, posebno, če pred kazino stoji in gleda, kako dobro nekterim črna kava diši. Nekatere smel bi po pravici bezposlenim Turkom prienačiti, ker kava pred njim, smodka v ustih, „Presse“ v rokah, križem noge — kaj češ več? Le toliko je razločka, da pred Turkom rudeči fes in pred kazinarjem strašno visoki cilinder stoji.

V Ljubljano prišel sem toraj ravno veliki četrtek popoldan, ko so vse cerkve sveti in žalostni čas praznovale. Vse je bilo tiho po mestu, le ropot kake regetaljke se je včasih začul.

Najdši svojega starega prijatla Mlinarjevega Janeza, odrineva jo koj drugi dan, veliko soboto, v Tržič, da tam jaz pri svojih rojcih, on pa pri svojih starših veliko noč praznuje. V treh poštenih urah bili smo že v prijetnem Kranju, kjer sva se dobro opočila, cerkev i božji grob ogledala, ter čez dobro uro naprej proti Lojbelnu šla. Zeló nas je mikalo tudi novo čitavnico kranjsko viditi, ali kako se zavzameva, ko nobena živa duša o nji nič ne vé. Kteregakolj poprašava, kje je čitavnica? vsaki naj le pogleda, ter smeja je odgovori, da nič še o tem ni slišal. Še le potem, ko sva bila odrinila iz Kranja, zvedla sva, da je čitavnica v ravno tisti hiši, v kateri sva se okrepčala z dobro pivo in pred katero se je naš konj s senom gostil. Morala sva se s tem zadovoljiti, da sva vsaj zvedila, kje imajo Kranjci svojo čitavnico.

Po poti od Kranja do Tržiča ni bilo nič znamenitega viditi, ker črna noč je že svoj plajšč pogrnila po naravi; odbila je že enajsta ura, ko nas trojico pripelje vspehani konjiček v slavni tržiški kraj. No, mislim si, zdaj stojim na blaženi zemlji, na zemlji, ktera slovi in ktera bo slovela, dokler bo le kateri tržiških prebivavcov božji zrak vžival. Da, pa res — Tržič — to je slavno mesto, — slavno, da malo

enacih. Tù živi Palmerston, tù živi še druga drhal preimenitnih móž, vnetih za nemško kulturo. Tù lej, premišlujem, tù je bil nepozabljivi nemški „Sängerfest“ anno 1862, pri katerem se je toliko in toliko dobre pive izpilo! Čez tiste hribe tam, priromali so preljubeznjivi „vaterlandssängerji“, tù doli stale so mize, tù stoli, tam gledavci, tù zastava, tam se je točilo vino, tù so jedli kopune in druge reči, tù se je rezalo, jelo, prepevalo, tam vriskalo, tù na tla padalo, tam zemljo rosilo, tù napivalo, tam roke kviško vzdigovalo itd. itd. Oj premili časi, časi! Oj srebrna doba črne preteklosti! Oj vi blaženi Tržičani! Čul sem celò, da daljna gospoda pride ta kraj občudovat; zato pa tudi Tržičanom — radodarnim ljudém — ne manjka nikdar gostov. Treba je le, da znaš s kacim hripavim glasom zakrožiti „wo ist des deutschen vaterland“ in krajcara ti ni treba imeti u žepu, le upaj Tržičanom — lačen ne boš! Da se pa Tržič debelo razločuje od vsih drugih slovenskih krajev, imajo ti tudi čudne čudne običaje, kakoršnih mende nikjer ne. Posebno čudno pust obhajajo. Na pepelnico zjutraj najde namreč marsikteri hišni posestnik ali najemnik ves zid s slikami počaran, pravijo, da to pust, kateri ravno takrat odhaja, narejeva, da nektere spominja preteklih časov, posebno take, kateri se bi ženili, pa jim spodleleva. Da pa oče pust ne pozabi tatic ljudi, najel si je Krofa, kateri vsako tako novico skrbno zabilježi med svoje opazke, in kateri, kakor pripovedujejo, sam to oblast ima, da nariše na hišo kak spominek. Da Krof starega svojega prijatla pusta pristojno sprejme, pripravlja več dni poprej stare, obrabljene suknje, kape, klobuke, obnošene vojaške hlače, strgane mavhe, burklje, rogovile, kovtre, stare kolesa, vozove, palice, čevlje, cokle, vedi zlodej — kaj vse? Imenovani dan stopa pa on navadno po trgu, spremljan od sto in sto gledavcov, v volovski podobi. Pa Krof, ne le da je poznat naroden humorist, ampak on je tudi za vsako delo pripravljen. Če imaš kaj prodati, le Krofu izroči, če bi rado kaj kupil, le Krofu povej, če bi hotel v Ljubljano, ali v Celovec, v Kranj, ali v Radolco, bodi si kamorkoli, ktereга poslati, le h Krofu pojdi, on gotovo gré. Če te vse zapusti, Krof ti je gòtovo še prijatelj, on ti svetuje in odsvetuje, ljudi karakterizira itd., zato ga pa Tržičani tudi tako ljubijo, da si je v Tržiču, kakor sam pravi, za zmiraj svoje gnezdo vstanovil. — Če še o lepem cerkvenem nemškem petju, dobrih povitica in o sladkem vincu kaj omenim, pa je vse, kar sem v Tržiču vidil, čul in vžival, ker mudil sem se v tem slavnem kraju le dva dni.

Kakor ima Tržič dosti za nemški jezik vnetih prebivavcov, tako ima tudi nekaj vnetih Slovincov, kateri se prav dobro počutijo. Čul

sem tudi, da zna časoma v Tržiču slovenska čitavnica postati, da se celó že shodni koraci k temu početju delajo. Verjeti je, ker Tržič ima obilo materiala, ter prav lahko čitavnico spravi na noge. Združena moč nekterih Slovincov, posebno zloga, premaga vse. V Tržiču, kakor sem rekel, tudi je nekaj Slovincov, kateri pa dosti morajo pretrpeti od nemškutarskih napadov, pa vendar zmagujejo Slovenci, ker ena slovenska beseda ima deset nemških v sebi. Dokaz, da se Tržič ne samo z vrlimi Slovenci ponaša ampak tudi z Slovenkami, vrla je domoljubka, — pevkinja, mila Anica A., ktera je gledé svojih sosedov in sosedinj zares „roža med trnjem.“ Anica ne zmeni se veliko za svoje ondotne rojake, kateri so večidel nasprotni njenim mislim; ona le pri svoji mizici raje doma sedi, ter se veseli s slovenskimi pesmicami. Tudi, kakor sem slišal, leži že mnogo od nje narejenih cvetičic v njenem predalčku, ktere ves Tržič prekosijo s prijaznim domačim duhom! Vé se, da vsacemu njeno vedenje ni ljubo, ali ona držeča se čvrsto poslovice „vsim ni vsreči,“ marsikteremu prenapetežu jezik zaveže. Pravili so mi tudi, da je morala nadepolna Anica mnogo neprijetnega preslišati, ko so lamske „Novice“ samo eno cvetičico iz njene pesničke kitice slovenskemu svetu priobčile, ali naša Anica ostala je le Anica, vedno le Slovenka, vneta za svojo domovino. Bog daj, da bi slovenski svet kaj več tako vnetih Anic premogel!

(Konec sledi.)

Je li so stari ljudje sami krivi, da dobro slovenski ne govoré?

Ozirajoč se na ustrojenje učilnic nekdanjih, lahko je odgovoriti na to vprašanje.

Stopivši naši stari očetje v prvi razred normalni, reveži so slušati morali prvo besedo dotičnega učitelja nemško, — mende „gebet acht!“ Te besedice bile so jim tako razumljive, kakor nam kaki arabski izraz. In kaj še to, slovenski učenci prinesli so knjige z nepopisljivim veseljem v šolo, ter po strogi zapovedi učitelja „aufschlagen“ komej vganili, da morajo prvo stran knjige pogledati. Učitelj začel je s sladkim nemškim jezikom nagovarjati dozda se ve čisto nevedne fantine. Ali vse je tiho, vsaki pazi, kdaj bode častiti gospod ktero slovensko povedal? Na vprašanja njegove učenci vsi so mirni in tihi, kakor da bi v zvezde zijali. Spoznavši nekteri učitelj, da po tem načinu ni mogoče napredka pričakovati,

vsiliti moral se je tedaj in jim razjasnil vsaj glavne nepoznate besede v domačem jeziku. To je bilo tedaj le po milosti učiteljevi. Obično pogovarjati smelo se je le v ptujem nemškem jeziku, kakor „Amtssprache“. Učitelji misleči, da bi razgovor slovenski dostojanstvo učilnice oskruneval, zabranili so strogo mladim revežem pogovarjati se slovenski. Ako ni kateri tega zakona držal, doletela ga je kazen. Črna deska, na kateri je bilo napisano: „trage du mich, Schande für dich!“ bila je zmiraj pripravljena za takega hudodelca. Deska z omenjenim naslovom bila je na veliko sramoto tistim, katerim je bil razgovor domači mileji, kakor ptuji — nemški. Se ve, da iz početka nositi morali so skoro vsi to sramežljivo desko na hrbtu, da so jo tako eden drugemu kazovali. Že v naravi mladega človeka je, ako vidi, da je bližnji v katerih svojstvih izvrstnejši, da mu zavidi in nemiruje popred, da mu, bodi po katerim načinu, vrati to prednost. Tako je bilo tedaj nekaj prav marljivih učečih se noč in dan ptuje kulture, da bi se le oprstili teh sramotnih desk. In tako bilo je vedno manj taci grešnikov. Stari ljudje pripovedujejo nam raznovrstne kazni, ktere so morali ali sami ali njihovi součenci pretrpeti, le zavoljo edine nemške kulture, ktero so si siloma v glave vbijali, zraven pa krasoto maternega jezika niso vpoznavati smeli.

Kdo bi našteval vse te kazni; srce nas zaboli že pri spominu preteklih časov, v katerih so se skoro popolnoma zanemarile naše slavenske učelnice. Tako se je narodni duh v mladih srcih zadušil. Ni se čuditi, da je znanost slovenskega jezika tako strašno manjkljiva pri sedanjih starih ljudeh in tudi se ne sme temu čuditi da je v naših slovenskih društvih tako malo starih mož vpisanih. Spominjajoči se prejšnega odgojevanja ne morejo zdaj celó razumiti, da je naša stvar pravična in poštena. Tolažiti moremo se samo s tem, da bo sadanja domoljubna mladost prihodnjemu veku k večjemu izgledu, kar se napredka narodnega življenja tiče, da tako ne bodo mogli njih nasledniki izgaovarjati se: „Naši očetje so nam krivi ker sami nič ne znajo“.

Vi pa dragi slovenski učitelji, katerim je izročena mladost, sijajte skrbno v mlade srca seme narodnosti, odstranite, kar je mogoče vsa sredstva, ktera bi vaši učenci, ali po slučaju ali po sili družih upotrebiti zamogli, da bi si sladko čut ljubezni do domovine zatrli. Tradite se da jih v narodnem duhu izurite v vsih znanostih potrebnih za javno življenje.

Smešnici.

Najnoveje misli o slovenskem napredku.

Ni davno, kar je bil nekdašnji ud čitavnice Ljubljanske v našem mestu. Zagledavši ga na ulici šetajočega, pridružim mu se, ter ga prijazno pozdravim. Prvi najni govor bil je o slovenščini; poprašujem ga o stanju slovenščine, čitavnice, naših časopisov itd. odgovori mi v kratko — da s tem se malo pečá, da v njegovi glavi za slovenščino vsa druga politika rogovili. Ker ima omenjeni gospod nekaj veljave v Ljubljani in se precej visoko učenega domišlja, se nam zdi precej važno, da to politiko razložimo. Prvo načelo njegove politike: da je za sedanje Slovence neobhodno potreben samo nemški časopis zastopajoč narodni razvitek, ter da vsi naši slovenski časopisi so smešni, da jim se vsak pameten človek menda kakor je on — posmehovati mora. Potem, da naj ostanemo pri starih navadnih, pa ne od leta 1850 do 1863 skovanih vsakemu nerazumljivih besedah; trdil je nadalje, da je sicer izobražen Slovenec, ali da tih novih izrazov nebo nikdar upotrebljeval. Najbolje po njegovih mislih so stare običajne, čeravno malo germanizirane besede, da se le razumimo, po tem je pristavil, da, ako se bodo Slovenci še delj časa s sirovim „slišete“ pomenkovali, bo čitavnica kmalo čisto prazna.*) Zdelo mi se je posebno čudno, da se predrzne novi Slovenec še celó gospodične z „slišete“ mesto „slišja“ nagovoriti.

Take so bila načela politične izobraženega Slovenca, mislečega, da mu ga ni para, in da vsi drugi so fantasti.

N. R.

— Nekdaj je k zbiranju vojakov moral priti tudi neki precej zarobljeni fantin male postave. Zagledavši ga eden izmed častnikov, mu reče: „Kmetavs, imaš samo štiri čevlje“?! Preplašen mu ta odgovori: „O ne, gospod! samo ene imam in še te so raztrgane.“

Jože Črnomeljki.

*) Res se je zgodilo lanskega leta, da je neka imenitna rodovina zapustila društvo ljubljanske čitavnice razžaljena po nagovoru s pravilnim „Vi“ mesto „Oni“ ali temu slučaju moral se je vsak posmehovati, kateri je le kaj izobražen v drugih jezicah. Ne bi stavil, da je omenjeni gospod ravno iz tega vzroka čitavnično društvo zapustil, ker so ga skoro gotovo njegovi tovarši le z „Vi“ nazivali. Od kar je on in pa tista „imenitna“ rodbina izostala od Slovincov, nismo še slišali kaj enacega. Pis.

Narodno blago.

Nesrečna ženitev.

(Beneška.)

Oč' in mater' sèm obljubû,
Dà bom novo mašo peû;
Moji ljubi sèm obljubû,
Da jo bom za ženo vzeû.

Oč' in mater' lahko zlažem,
Moji ljubi pa ne smem,
Ker če ji le enkrat zlažem,
Pa več k nji u vas ne smem.

Jest pojdem v vas k moji ljubi,
K moji ljubi cartani;
Še na vrata bom potrkû
Z enim zlatim prstenom.

Ljuba kamru odprijala
In po nemški šrojela; —
O kej mi po nemški šroješ,
Ker slovenski dobro znaš.

Vbožec jest sèm se oženû,
Hudo ženo sèm vdbiû,
Hudo ženo sèm jest vdbû,
Sam hudič m' jo je vlovîû.

Željezen kurnjek m' je vkupila,
Tam pod klopjo mi stoji,
Onde noter me bo diela,
Tam bom „miserere“ peû.

Zopisal T. Lipoljub.

(*Pirne šege belih Kranjcev.*) Beli Kranjci se razlikujejo po obredu, noši in jeziku od družih Kranjcev. Njih pirna šega je dosti neobičajna, in tebi dragi bralec, ako nisi še po zadnjem kraju naše mile krajske zemljice potoval, gotovo neznana. Beli Krajnec neče biti brez visocega škrlaka (klobuka) in brez torbice (torbačke) na boku, v kateri navadno mošnjo z duhanom in veliko lulo nosi. Če se kateri ženi, pridejo tri tedne pred poroko prosci v hišo. Ako so jim prosci po vseči, jih pogosté in dobro nadarijo. Po dokončanem trikratnem ozvanju, pridejo navadno tisto jutro pred poroko, še pred sončnim svitom vsi svatje z mladoženjem na nevestni dom streljaje in prepevaje različne pesme: „hajde brate, da ga zapjevamo,“ — „diko zbudi kraljeviču Marku*)!“ i. t. d. Pred hišo imajo tudi šaljivega fantina, kateri se neprestano pred njimi vrti, s starašino šale vganja, tega in unega možko poprašuje, in tako modro odgovarja, da mu se vse smeja. Med tem se v hiši pa ruček pripravlja. Šaljivec stopi pred duri s puško na rami, ter jih vpraša: Što hranite v ovi kući? Jednoga mladega janjca, odgovori starašina. Potem najprvo starašina stopi v izbo, vsede se za mizo, držeči zastavo v roci. Vsi drugi svatje se vsedejo k škrbasti peči, ktera je navadno v tistih krajih tako velika, da tretjino prostora zauzima. V drugi sobi, ako jo imajo, stoji okinčana skleda, polna lešnikov, in toliko sveč koliko je svatov. Na drugi mizi ležè traki in druge nevestine lepotije. Med tem časom ko se svatje razgovarjajo, pripeljejo oče in mati vsi plaho, okinčano z traki, na čelu s parto, na prsih z iglo, na glavi z belm vencem napleteno „mlado“. Tu jo že ženin čaka, ter jo navadno s sadom obdaruje in ji desnico poda; starašina se jima pa prav možko posmehuje govoreči: „Da Bog dá in majka božja, da bi vaju v tem novem stanu, kadar izujeta nedične detinske postole in vstopita v kolo móž, sreča došla.“ No to obesi starašina zastavo na steno, svatje se posedejo okoli mize na klope i. t. d., in sicer tako, da kdor prvo mesto vzame, gotovo je od vsih najboljše čislan. Častno mesto vzameta tudi ženin in nevesta, potem starašina in svedočnik (šaljivec). Žene sedé na desni strani neveste, tako da nevesta oboji spol mejí. Med jedjo si napivajo v slovenskem in hrvaškem narečju: „pij brate! ovo božjo kapljico, pomozí ti bože i majka božja“ i. t. d. Med ručkom (zajutrekom) se pleše. Po plesu stopijo od druge mize godci, ki dirindajo in dudljajo, kaj pa, da prav po hrvaškem običaju. Pozneje daruje mlada vsacemu svatu tako imenovan svatski robec, in odide k staršem v drugo sobo. Možje

*) Ne bi li nam hoteli te narodne pesme popisati? Prosimo! Vred,

vstanejo od ručka in prepevaje tekò k vodi. Tukaj je pa že zastava v zemljo zapiknjena, in kateri izpred svafov prvi zastavo v vodo omoči, ta posebno darilo od mlade dobí. Od vode gredò zopet v kučo. Prišedši zopet sim se šaliyo, da je kaj. Med tem časom kinči se mlada s svilnimi traki, ki od glave do pasa (tkanice) visijo, in dene parto na čelo, ter ko je že vsa pripravljena za poroko, stopi med svate. V tem hipu se svatje vzdignejo, in jo spremljajo v cerkev, streljaje in pevaje celo pot. Tudi godci s kacimi gosli harmonijo in dudljajo. Ako si preskrbi ženin več tacih pevcev, bolj ga štujejo. Po potu deli nevesta ljudem ki jo srečajo „vrtajn“ (kolač, pogačo v podobi kolesa). Drugači se ji nobeden ne zahvali, kakor z vošlom: da bi se ji v novem stanu dobro godilo. Tako pridejo v cerkev. Tu jih mašnik ravno tako poroči, kakor v vsih kerščanskih katoličkih cerkvah. Z cerkve gredò naravnost na ženinov dom. Tù zadnjo pot starši mlado blagoslovijo, in od nje slovo vzamejo. Zdaj se začnejo gosti, ktere navadno po dva dni trajajo. Med jedjo ima mlada na kolenih tako imenovannga nakolenčka (otroka) prav zato oblečenega. Srečen tisti otrok, pravijo, ktereга drži nevesta med jedjo na svojih kolenih. Po dokončani pojedbini vzamejo svatje poredomu sveče iz okinčane sklede in molijo vsi glasno s prižganimi svečami v roci. Ko se vsi poljubijo z besedami: „Bože z vami!“ vzame ženin že za to pripravljeno kitico, oblije jo z vinom, ter pokropi vse svate. Tako svatbo beli Kranjci končajo.

Zapisal K. R.

Prijateljske pisma.

Zagreb. Gosp. Nikola Stokan nam radostno novico naznaja, da bode „nizu bisera jugoslavjanskoga“ sliki Lisinskovo in Palmotićevo postavil na čelo vrlega svojega dela, brez da bi naznajena cena kaj poskočila. Med izvrstnimi spisi jugoslavjanskih narječij, nahajali se bodejo tudi od naših vrlih pisateljev gg. Davorina Trstenjaka, Greg. Kreka, dr. Razlaga, Kočevara itd. V trdi nadi, da bode to delo, ktero bo 20. tiskanih pol obsežalo, zares zaslužilo ime „niz bisera“, priporočamo ga živo tudi vsim vnetim dijakom in sploh vsi domorodni mladini. Naročnino (2 gold. 50 kr.) prejema izdajatelj, kteri v Zagrebu v Ilici stanuje.

— Druga zvezdica, ktera je ravno zdaj zasvetila svoji domovini, je „Rodoljub“, literarni izdelki hrvatske mladosti pod vrédovanjem gosp. Armina Vebera, pravnika tukajšnje akademije.

Če pomislimo, kako vneta je tudi hrvatska mladost do pisanja in kako mali prostorček mogla ji je do zdaj naša „Torbica“ odmerivati, pač je potrebno mladega „Rodoljuba“, v kterega mislijo hrvatski mladenči sami pisati, ter ga na svoje lastne stroške izdajati. Prvi zvezek „Rodoljuba“ je donesel mnogo dobrega gradiva na treh malih póláh. Cena mu je „Torbičina“. Naj bi tudi vneti slovenski dijaci rado segali po tem delcu, ktero bo znanstveno zmožnost njih sosedov v pisanju kazovalo.

— V prihodnjem zvezku bomo po želji mnogih podpiravcov naznanili, koliko prijatlov dobila je naša „Torbica“ v kratkem tem času v slovenskih in hrvatskih mestih. Tudi moramo reči, da nekteri domoljubni dijaci vrlo rado nabirajo naročnike po svojih šolah, ter cele svoje moči darujejo, da bi nam le delo olajšali. O tem bomo drugopot tudi kaj več povedali.

**** Ljubljana.** Predraga „Torbica“! Vem, da Ti bodejo od vseh strani in od vseh krajev klicali slava in dobro došla. Tudi mi ti ljubljanski dijaci iz srca zakličemo. Če si povsod z veseljem sprejeta, če Te povsod bratovsko ljubijo in če si vsacemu dobro došla — gotovo nekterim tukajšnim „schulmänner-om“ ne. Če ima dijak le rumeni papir, misli se že, da je „Torbica“, in o joj, če bi kdo naših učiteljev zvedil, kdo od nas tako bitko tožuje in rane kazuje. *) Ali mi, držeči se strogo tiste poslovice „kod gre solza, kod na oko?“ ne brinimo se veliko za nepravilne ljudi. Saj se vendar trdi, da pravična in poštena reč vedno obstoji. Naše želje se bojo gotovo tudi enkrat zadovoljile. — Na naši gimnaziji vse bolje napreduje, kakor slovenščina. Le ta mora zmiraj v kaceu kotu tičati in čakati vsmiljenja. Letos je zopet tako razcepljena, da se Bogu vsmili. V osmem in sedmem razredu predava čast. gosp. Jožef Marn slovenski jezik, čez kterega se zares ne more noben dijak pritoževati. Čuditi se le moramo, zakaj tako učenega gospoda ne potrdé za učitelja slovenskega jezika, posebno zdaj, ko ima že skor vsaki predmet potrjenega učitelja. Saj je vendar že v prvih časih naša gimnazija imela profesora za slovenski jezik, in zdaj ga nima. V šestem, petem (a) razredu predava gosp. Valentin Konšek (Konschegg), kteri je bil v starodavnih časih vrednik nekacih „celjskih novín“, ktere bi bile za sestavo kacega novega kranjsko - slov. besednjaka izvrstna podlaga. V petem razredu (b) predava slovensčino gosp. namestni učitelj Blaž Hro-

*) Kaj Vam pa more?

vat in se je tudi sam uči.*) Sicer je čuditi, da tak učitelj ne začne predavati v prvem razredu, ali v petem predava menda za to, ker so že dijaci v slov. jeziku bolje izurjeni.**) V četrti in prvi razred (b) prihaja k slovenski uri gosp. učitelj Dragotin Melcer. Pri tem učitelju so dijaci največi reveži v slovenskem jeziku, kar je menda že povsod znano. Pravijo, da je gosp. Melcer nekda bil vnet Slovenec, ko je bil namreč podpisan za vrednika „ljubljskemu časniku“, ali nekteri ljudje imajo že svoje vzroke, zakaj so nekaj časi Slovenci, zakaj pa potem ne? V tretji šoli uči dijake slovenski jezik štovani gosp. Janez Vavru, po rodu Čeh, z dušo in s telesom vnet za naš jezik. Ta gospod je pač izgled, kako kmalo zamore se dobro naš jezik naučiti. Toraj pa tudi ni slišati nobenega dijaka, kateri bi ga ne hvalil in kot svojega domoljubnega dobrotnika ne šoval. V drugem razredu predava slov. jezik gosp. Lavoslav vitez pl. Gariboldi, mlad učitelj, kteremu smamo upati.

Ljubljana. Da ima še sovražnikov naša nedolžna „Torbica“ se je zopet nedavno očitno pri necem našem učitelju pokazalo. Pisali so namreč v necem razredu tukajšne gimnazije matematično nalogo. Neki dijak, nalogo dovršivši, vzame svoje knjige pod pazduho, med kterimi je bila tudi „Torbica“ in hoče, da odide. Srdito ga učitelj popraša, kako knjigo ima pod pazduho z „rumenim zavitkom“. Dijak mu pokaže brez pomislika — „Torbico“! Strašno ga učitelj pogleda, ter „Torbico“ v kateder zapre! — Vprašati menda pač smem, je li ima pravico učitelj „Torbico“ zaperati? Ako bi jo bil dijak med ukom prebiral, bi se temu početju ne bilo čuditi; da jo je pa vzel, ko jo je samo pod pazduho vidil, to se mi zdi vendar krivica! †)

Zakaj neki ne vzame družih knjig, ki jih imajo dijaci zraven šolskih? Zakaj ne vzame nemških „lektirov“, ktere ima večkrat priložnost; da jih vidi? To je pač gotovo lepo znamenje ravnopravnosti, ako se čelo učiteljevo že grbanči, če le slovensko knjigo za-

*) Sam se jo učiti, — druge jo učiti — to mora biti pa res grozno težko.
Vred.

**) Gosp. Bl. Hrovat nam je pravil, da ne opazuje posebne marljivosti pri nekterih dijakih v slovenskem jeziku. Dijaci! storite toraj svojo dolžnost!
Vred.

†) Pri tacih ljudéh je krivično ravnanje s slovenskimi stvarmi kaj mavadnega.
Vred.

gleda! ¹⁾ Res žalosten je stan naše gimnazije! ²⁾ Bog daj kmalo kaj boljšega! ³⁾ *Mškrc.*

Ljubljana. Ni mi mogoče, da bi Ti mila „Torbica“ svoje veselje popisal, zaslišavši, da si zopet od mrtvih vstala in vidši, da se prerokovanje ljubljanskega preroka ni spolnilo, kateri Ti je že lani prerokoval, da bodeš v Sibirijo pobegniti morala s svojim vrednikom, a to pot se je revček kaj zmotil! Srčna in pogumna se kažeš svojim škodoželjnim protivnikom, ki Ti prežijo, kot ovcam volče kardo. Strašna severna burja Te je sicer iz domačije v plujo deželo pregnala misle, da je zdaj vsemu konec, ali zdaj si še le v domoljubni naši sosedinji, ter svoje zrnica na dobro njivo trošiš. Zato pa ne bodi žalostna, in vedi, da tacim ljudem gotovo kazni od zgorej odšla ne bode. Hvala tudi Tvojemu voditelju, da Te v velicah nevarnostih ni zapustil, ter Te vsih napadov srečno otel! Bog mu daj srečo in ohrani naj mu Večni — domoljubnost ⁴⁾! Mi pa, dragi tovarši podpirajmo jo iz vsih moči, vadimo se rado z dopisovanjem, — saj se le k svoji koristi trudimo.

In Vi hrvatski bratje, kinčajte jo tudi od svoje strani, da bode vedno bolj lepša in žaljša. Bodimo zložni, vedno le zložni, ker „zloga jači, a nezloga tlači.“ Z Bogom! *P. Notranjski.*

Reka. Otožno smo morali gledati lanskega leta milo našo Slovenijo. Če smo šole premišljevali, zalivala nam je srce grenka žalost, ker vedno so donašali časopisi žalostne novice, kako se premili nam slovenščini slabo godi, med tem ko se nemila pluja kultura tako ošabno širi po naši domovini. — Komu nebi premišljevanje te nemile osode obudilo britke žalosti? Ali, potolažimo se, nasprotnike naših pravičnih misli bo gotovo kazni zadela, če ne na tem, pa na unem svetu. Bog nikomur dolžen ne ostane. — Še bolj

¹⁾ Mi pa vprašamo se pri tej prilici, zakaj v gimnazialni bukvarnici (ne v licealni) norčujejo iz dijakov, kateri slovenskih bukev poprosijo, kar jih je že, bodi Bogu potoženo, dosti doživelo! Saj menda veste, kdo knjige deli. *Vred.*

²⁾ Tudi mi rečemo: res žalosten stan take gimnazije, v kateri že tako dolgo slovenskim učencem tako bridka poje! *Vred.*

³⁾ Dokler bodejo v Ljubljani taki učitelji, kateri so polni frankobrodskoga duha, težko bo kmalo kaj! *Vred.*

⁴⁾ Voditelj „Torbičin“ bil bi sam slab, da mu njegovi bratje rok ne podajajo, ter ga spremljajo po težkih potih. Hvala toraj vsim častitim podpornikom, brez katerih težko je kaj vspešnega pričakovati. *Vred.*

bilo je pa žalostno slišati, kako malo se zavedajo slovenski učenci svoje narodnosti in kako malo jim je pri srcu njih materni jezik. Vrli ljubljanski dijaci bili so prvi, kateri so nas s svojo lanjsko „Torbico“ potolažili in nas prepričali, da domorodni duh vendar še živi med njimi. Sledili so potem lepemu temu primeru tudi nekteri goriški učenci, ter izdajali so tudi oni med seboj svoje vaje „Lipa“. Malo časa je preteklo, ko so že protivnici nekteri pisano gledali nedolžni napredek ljubljanskih dijakov; hudobna, bezumna misel in zavirljivost jih je tako dolgo pekla, da so pregnali nedolžno „Torbico“. Ali k naši največji radosti ni jim obveljalo, da bi bila „Torbica“ vmrla; hladni sever zanesel je jo na jug in našla je zavetje pri bratih Hrvatih, kjer bo, česar se gotovo nadjamo, svobodnejše in več časa dihati mogla. Dobro došla! zavpijemo ti zopet radostno. Le korakaj možko naprej k razvitku naše omike in slavjanske vzajemnosti na jugu! Da misliš to geslo dobro spolnovati vidili smo že v tvojem prvem broju, kateri nam je prinesel dosti lepih slovenskih in hrvaških spisov. Zares prekrasna prilika Slovencem in Hrvatom, ker eni in drugi bodo lahko malo razliko svojih dveh narečij spoznavali. Tegadelj naj bi te pa vsak jugoslavjanski dijak materijalno in duševno podpiral. To je moja najiskrenejša želja. Bog daj, da bi se spolnila! V. Podlaški.

Reka. Zelò nam je srce zaigralo, zagledavši Tebe, mila „Torbica“, v lepi tvoji oblici, napolnjeno s prav mičnimi in zanimljivimi spisi. Vsak rodoljub se veseli Tvojega vstajenja, in Ti obljubuje zvest podpornik biti, dokler boš izhajala. Tudi meni ni srce dalo miru, — moral sem nevtégoma vzeti pero v roko, da Ti zopet kaj napišem. Po več dopisih, ki si jih prinesla sem z žalostnim srcem opazil, kako še zdaj po Slovenskem na nemških gimnazijah lepi množici slovenskih dijakov nemila osoda poje, med tem, ko se nam na hrvatskih gimnazijah vsi predmeti v milem hrvatskem jeziku predavajo, in vrh tega so nam še čitališča dovoljena. Mislim, da se našim bratom po Slovenskem zares milo zdeti mora, ko se morajo z velikim trudom učiti v tujem jeziku. Ali nadam se, da bo tudi slovenskim gimnazijam časoma boljši prihodnjost prisijala. Bog daj v kratkem!

Prihodnjo zabavo v naši mladi čitavnici bomo imeli še ta mesec, ki Ti jo bom, draga „Torbica“, popisal kolikor bom mogel*).

*) Prosimo!

H koncu nemorem zamolčati žalostne smrtne ure, ki je necemu učencu pretečeni mesec odbila. Bil je ranjki naš brat J. Santelin iz otoka Čresa doma, ter obiskoval tukajšne gimnazije peto šolo. Prav dober in marljiv djak je bil, k temu pa še iskren domoljub, kar je časi s kacicim spisom v našem „Primorcu“ pokazal. Zemljica mu lahka!

A. Benigar.

Spisi v hrvatskem narečju.

Jutro.

Na noge se hrabri sine!
Jurve sviće dan,
Neima više noćne tmine,
Odè pusti san.

Evo jurve zora rudi
Kano plamen vrel',
Sunce hoće da probudi
Ovaj sviet naš ciel.

Opet danak sad nastaje,
Tamnoj noći bliz,
Do poćiniš — tebi daje —
Dobrih djelah niz.

Prem se dugo vrijeme ćini,
Ima brzi let —
Misliš starost u daljini —
Uvehne ti cviet!

Ah vi danci vi željeni
Kud odnesè vas
Brz vaš tećaj, od kog meni
Teke ostà glas?

Nastoj dakle, hrabri sine,
Radit dan na dan,

Doć će skoro mrkle tmine, —
Doć će tihi san!

— ħ —

Jagodice.

I.

Pričaju nam izkusni mornari,
O dalekoj divnoj njekoј stvari;
Da se u sried sjevernoga mora,
Strahovita negdje vidi gora,
Koja silom brod pram sebi vuče
I na stienah svojih ga raztuče.
Isto ovo i meni se godi,
Jer me uvijek nešto k Tebi vodi;
Srcu svome odoljet' nemogu,
Već upravljam, kuda hoće, nogu;
Njemu samo liepost Tvoja prija,
Al hladnoća Tvoja ga ubija.

II.

Što je ljepše, nego zora,
Kad u jutro, rujna, puca?
Što milije, nego glasba,
S koje blagost srcem kuca?
Što je dražje, nego mužu
Bojne trublje strašni glasi?
Što krasnije, neg' junaku
Od pobjede prvi časi?

Pobjednoga čast imena,
Rumen-zora novog danka,
Sve prolazi kao sjena,
Kad se osmjehne moja Anka!
Sve, što godjer mile sanke,
Bujna mašta, što izsnuje,
Ah! sve ovo nadvisuje
Jedan posmieh moje Anke!

N. Stokan.

Lav i ja.

U pustari plamene Sahare
Vije strašno lovcem lav ranjeni,
Strašno bjesni, ždrielo mu so pjeni,
Silnom snagom sama sebe tare.

Za njim — da mu slobodu satare —
Beduinac leti usopljeni,
Al se lave nag'o sad okreni,
I gle! gdje se ljuto već krvare!

Doklie Tebe neupoznah, djevo,
Krvju bránjah slobodicu milu,
A sad mene u okovih evo!

Od kako sam očuh Tvojih silu
Spoznô, sve sam više oćutjevô:
„Samo u Tvôm slobodan sam krilu.“

J. K.

Putopisne ertice.

(*Opisao K. O.*)

(Nastavak.)

Pošto smo se već 1½ sata duž Balatona vozili, opazismo po-
visok nasip kroz vodu istoga jezera. Odmah zapitam, kakvi je ono
nasip? Rekoše mi, da onuda željeznica prolazi. Izbilja za čas
skrenu parostroj na onaj nasip, kojim smo se zatim još poduže
vozili, premda su nas po malo zdeni prolazili, kad bi van pogledali,
te lievo i desno ništa nego samu vodu opazili. Odaljiv se od je-
zera, dodjosmo u Šiofok, gdje nam se tri madjarska svetjenika
pidružiše, među njima jedan prečastnik iz velike Kumanije. S po-
četka se nehtjedoše s nami u nikakov razgovor upuštjati; nu kad
jedan od njih kod prve postojke izidje, započčeše ona dva preostavša
s nami razgovor, koji odmah na sdruženje Hrvatah s Ugri skre-
nuše, tvrdeći među ostalim, da Ugri Hrvatom dosti slobode daju,
dočim jim dopuštaju, da se kod kuće svojim jezikom služe.

I nadalje nam rekoše: „Što će Hrvatom trojedna kraljevina,
ta oni su samo ugarske“ „parles adnexae“, dakle nemogu jedne

posebne kraljevine sačinjavati; nu mi jim naostadosmo dužni, već jim odgovarasma, kako je trebalo, te jim pokazasma, da nisu ni Hrvati šuplje glave, kao što su oni to možebiti mislili. Još bi se i dulje razgovarali bili, da nismo došli u Bjelu stolicu, gdje oni oprostiv se s nami uljudno izidoše.

Bjela stolica, u koju oko 7 sati prispjesmo, jest varoš još u sriednjem vieku poznata, krunisanjem hrvatsko-ugarskih kraljevah. Sad stoluje u njoj biskup iste biskupije, koi imadjaše pravo krunisati kraljicu ugarsku, metjući joj krunu ne na glavu, već na rame. Znamenit je u njoj Mauzoly t. j. grobnica magjarskih kraljevah, koje vidjeti meni, radi kratkoće vremena nebijaše moguće.

Odmaknuv pete od bjele stolice domakasma k mjestu Moor, koje je za nas s toga znamenito, što je ondje naš junački ban Jelačić buntovnike suzbio, te odatle proti Beču krenuo. Nedaleko odatle je mjesto, koga Fétén krste, sa prekrasnim i velikim, nu sad, žalibože, zapuštenim vrtom palatinskim. Ovomu nablizu jest mjesto Hamzabeg, gdje je nekadanja turska džamija, sad katolička crkva. Napokon stražnja postajka pred Budimom jest Promontorij, koga prosti puk Premaduzi zove.

Pošto smo se još malo vozili, potamni na jednoč sve oko nas te smotrismo, da smo u prokopu ili Tunelu, izpod Švabenberga. Medjutim izide vlak iz prokopa i u čas stadosmo zvekom $\frac{1}{2}$ 8 ure u kolodvoru. — Od Čakovca dakle do Budima vozili smo se samo 9 sati. Duljina iznosi $35\frac{1}{2}$ miljah.

Sad nastade velik metež, budući da ondje mnogi ulazi i izlazi. Nu mi ništa na to nepazeć sjedosmo u najmljena kola (kojih pri dolazku vlaka uvijek dovoljno u kolodvoru ima) te se kroz predvaroš sv. Krstoslave, a zatim kroz prokok izpod Budimske tvrđje u Peštu odvezosmo. Prešav preko veličanstvenoga lančenika odsjedosmo u gostioni „k nadvojvodi Stjepanu“, koja nije daleko od mosta licem k Dunavu okrenuta.

Čim pred spomenutom gostionom odsjedosmo, sakupi se oko nas ciela četa podvornikah priporučujućih svaki sebe poslugu. Izabrav si jednoga dadosmo mu stvari, da jih u za nas već priredjenu sobu odnese, i zapitamo štogod večere. Donesoše nam tabak papira, na kojem nješto magjarski napisano bijaše. Mi reknemo, da neumijemo magjarski, brže bolje priskoči jedan od poslužiteljah i papir okrene. Sad istom opazismo, da je to, tako zvani „Speisetzettel“ (jestvenik). — Svaki si od nas izabere po nješto. Donesoše svakomu svoje, a meni srnetine. Spočetka mi se učini, kao da je to prava srnetina; nu kašnje se osvjedočih, da to ništa drugo

nije, već tako pripravljena govedina. Tim se dakle osvjedoćih, da po većih gradovih govedinu mjesto srneline tako vješto pripraviti znadu, da i najbolji sladokus jedva razluči. Kad smo se navečerali, odosmo, prodivaniv se još malo, spavati, da u jutro tim ranije uriniti uzmognemo i Budim sa Peštom razvidimo i pregledjemo. Rano (1. rujna) u jutro probudi nas štopot kolah, zato odmah ustadosmo. Prvo što nam u oči pade, bijaše oživljela obala podunavska sa veličanstvenim lančnikom. Obukav se, nehtjedosmo kod „nadvojvode Stjepana“ doručkovati, već, da i druge gostione upoznademo, odosmo u varoš, gdje smo u pridvorju „Evrope“ zajutrak zaiskali.

Po doručku krenusmo preko lančnika u Budim. Prelazeći preko Dunava nemogosmo se načuditi veličanstvenomu lančniku, koi se oholo, bi reć, preuzetno nad tihano tekućim Dunajem u duljini od 1200 stopah uzvija. Smjelost je doista velika, gdje 20.000 centih željeza viši poduprto samo sa dva stupa. Neznam bi li rekao, da tvrdoća nadilazi liepotu ili opet ova tvrdoću. Sav most visi na 4 lanca, ne pako na kojekakvih svodovih, kao što to kod nekotjih zidanih mostovah biva. Netreba misliti, da ti lanci izgledaju kao naši obični, nipošto, ovi se ne sastoje iz željeznih kolobarah, već iz samih 6' dugih i 1' širokih pločah. Dvanaest takovih po širini uzpored sbijenih pločah zastupa mesto jednoga kolobara. Iz samih dakle takovih čestih sastoje se lanci, koji što dužinom, što debljinom vrlo su teški, te bi, buduće da su tako duge, da preko celoga dunava sižu, jamačno pod svojim vlastitom tešinom popucali i raztrgali se. Da se to nedogodi, skrbila je dovoljno umjetnost, podavši jim naime podporu. Tu podporu jim podjeluje ona dva stupa. Na njih leže lancevi tako, da pol svakoga lanca na jednom, a pol na drugom počiva; krajevi pako učvršćeni su u kamenu na lievoj i desnoj obali. — Sa svakoga lanca visi ovisno množina željeznih motakah, na kojih opet ciela mreža od željeza visi; a na ovoj miruje cео most. Pred ulazkom svake strane stoje lievo i desno male kućice prijamnikah, što primaju mostarinu od prelazećih. Tankoviti stupovi ukrasuju izgled tih kućah, te jim podaju njeko obličje grčkih hramovah.

Na ulazku samom miruju sa svake strane po dva orijaška lava na granitnih podnožjih, zievajući na mimo prolazeće.

Tri sto stopah od svake obale daleko uzdižu se smjelo ona dva, veličanstveno sagrađena, lavskom glavom i ugarskim grbom uriešena stupa, nalik rimskim slavolukom. Pa kao što je veličanstveno to djelo, isto tako čaroban je i vidik, koji čovjek bezdvojbено čarobnim nazvati mora, kad prelazeć pogledje na Dunav uoči

krasne ade, parobrode i druge ladje na ure daleko, gdje plove poput bijelih labudovah.

Nadiviv se svemu tomu, krenusmo dalje u Budim.

Budim je prestari grad, o kom vele, da nosi ime od nekoga glasovitoga vodje Bude. Glavnu mu čest sačinjava tvrđja. Njoj od juga leži srbska varoš, gdje su dvoje toplice.

Od istoka joj je Wasserstadt, samo jedna ulica, koju prokop izpod tvrđje sa na zapada se nalazećom varoši svete Kristoslave spaja. Po ovoj posljednjoj vodi put u Stadtmeierhof, njeko zabavno mjesto i na Bloksberg na kojem se od njega zvezdarnica, a sad i nova tvrđja obolo uzdiže.

(Nastavit će se.)

Zaručba.

II.

Hoćeš, nećeš, moraš!

Rieč stare gospode.

Stjepan poljubi radostno Gjorgja u čelo, te uze umah osnove snovati, kako će moći Ružicu na to sklonuti. Tvrdo bo je odlučio, nikada se neženiti, ako nje nedobije. Prvi dan posjeta nemogaše ništa š njom da progovori zbog njezine odsutnosti, to se tim više nadao dojučići dan t. j. upravo u nedjelju.

Čitatelju mili! podji sada sa mnom iz nevine i poštene kuće u dvor bogat, nu gnjezdo nepravde. To ti je dvor tamošnjega vlastelina M—a.

Drvene skaline vode u prvi kat, kojim došav nahodnik; te pokućni na bližnjih vratih i otvoriv jih, nadješ se u prostranjoj dvorani.

U njoj ćeš povrh inih stvari naći finije ruke stol, sjedala i kožnati divan, na koji se je uvalio stari Baltazar, ili kako ga tamošnji žitelji zvuahu Boltek M—, čovjek od kakovih 60 godinah, stasa visoka, polusiedih brkovah i takove kose. Neznam, da li je više novcem ili neznanstvom obilovao i obojega bo bijaše pun.

Bio je strog, nu i veliki plašivica, čovjek bez ikakove odvažnosti; a vrlo slaboga značaja. Što bi namislio učiniti, zakleo bi se svimi svetci, da će to uraditi, nu poslje bane mu nješto u glavu, opozove sve, te se sam sebi čudi, kako je mogao što takova i misliti.

Bijaše udovac a imadjase sina Petra, čijega ćud je jedino opakosću nadilazila očevu.

Imao je nadalje tajnoga savjetnika i vjernoga prijatelja nekoga seljaka Nikolu, koji je ujedno i njegov špan bio. To ti je uzor lukavosti, što mu i njegove malene i svieteće se oči svjedoče.

Stari Boltek bijaše danas nekako zlovoljan, kad no njegov prijan Nikola k njemu dodje. — Što si mi danas priskrbio? upita ga Boltek. Milostivi gospodine malo: Druževiću oteh kravu, što se je tobože po Vašoj njivi pasla; a Nevinića oglobih za dvie škude, što je onomad mimo Vas prošao neodkriv se.

A što si opravio sa starim F—ćem? on je moj najbogatiji kmet; u njega je i srebra i zlata, a povrh toga liepa kćerca, koja bi momu sinu prijala.

Nagovaram ga na svaki mogući način, da dade svoju kćer za gospodina Petra; nu ta bena ni čuti o tom neće.

Gospodar Boltek bijaše još većma zlovoljan; te naloži španu da mu sina potraži.

Ha, to je prokletstvo! zamumlja zlovoljan goso! ono liepo blago, što ga taj ugursus posjeduje valja stotine; a još ni svoje kćeri neda za moga sina, što bi si morao za milost smatrati. Nu što se ljutim? — on je moj kmet; hoćeš, nećeš moraš! to budi i moja poslovica. Kad neće dobrim morati će silom.

Digne se s divana i te se prošeće malo po sobi; na to dodje i Petar.

Otče dragi, da li si izprosió Ruzu F—ćevu za mene? bijaše mu prvo pitanje.

Neda te neda dobrim, nu morati će! a odvrati stari.

Neda? Ona mora moja biti! To izrekav škrinu zubí podje u drugu sobu osnove kovat za budući lov. —

III.

Da bi zvijezde biser bile

Na nebu visoku,

Nebi za nje zamienio

Moju čarnooku.

Lj. Vukotinović.

Drugi dan u nedjelju podje stari Gjorgje sa gostom Stjepanom i Ružicom u crkvu. Ružica bi išla sa svojimi drugaricama, dočim bi otac njezin sa Stjepanom razgovarajući se išao.

— Tko je taj Ružice? — upita Mara susjedkinju svoju, — koji s tvojim ocem ide; naš župljanin nije, jer se jedini plemenitaši Š—ći ovako nose; a ja njih sve poznám.

— To je Franković od Ivanića, rekne Ružica porumeniv tja do uših.

— Da li je i to snubok? upitati će Mara željna njezina odgovora.

— Neznam radi česa je došao; jer mi otac još ništa nije rekao, a s njim se nerazgovarah, odvratiti će Ružica postidno.

— E! valjda je snubok — prikrpa snaša Kata, radi česa bi bo drugoga došao tja od Ivanića. — A kako se tebi vidi? upita nadalje.

Ružici kucaše sve jače srce, — neodgovara.

— Dakako — nadomjesti Mara, — ta komu da se nedopadne ovako liepi momak, a sudeć po odijelu, mora da je i bogat.

Ružica jedva čekaše, da dodje do crkve; jer joj ovakovi razgovori nebijahu nimalo po volji; s toga došav do crkve prem prije vremena stupi ipak u nju proti tamošnjem običaju.

Pošto je služba božja minula, krene Gjogje sa kćerkom i Stjepanom umah kući. Bivši jur blizu kuće, uplete se Gjogje u važne gospodarske razgovore s obližnjim seljakom Ivom. Stjepan za toga krene u obližnji Gjorgjev gajak, koji se je nalazio u ono doba u podpunoj svojoj krasoti.

Pošav jur polovicu gaja, dodje do njeke staze. Sjednuv na obližnji panj, uzme osnove snovati, kako da dobije ono, zašto bi i život svoj žrtvovao, ono, koje je milije od brata i sestre, ono, na kojem se sva njegova buduća sreća osniva. U kratko, kako da dobije Ružicu.

Te njegove misli pomete ljudski stupaj. Oglednuv se opazi pred sobom osobu, koja mu je bila jedina misao, opazi naime Ružicu. Opazio ju je prije, nego ona njega. Dignuv se stupi pred nju.

— Kuda ideš Ružice? — upita ju.

— Ruža opaziv ga porumeni. — Idem u bližnji dol po vodu rekne domala.

— Ružice, tvoja baština je doista u krasnom položaju, produljit će Stjepan.

— I meni je samojoj mijo ovaj kraj samo da je plodniji, odvrati odvažnije Ruža, pošto se naumi udaljiti.

— Kuda hitiš Ružice? postoj, da se malo porazgovorimo, time možda dobro nepoznaš, da li znadeš zašto dodjoh k vami u posjete?

— Posljednje neznam.

— Ružice, kazati ću ti iskreno. Onomad, kad sam bio svojim roditeljem kod tebe, čim te opazih, oćutih, da mi srce nješto jače kuca — oćutih njeku strast u sebi, koja se domala u goruću ljubav

pretvori. Umolih si otea, da upita tvoga roditelja, da li si zaručena i da li je moguće, da se nas dvoje vjenčamo? Otac nijekaše prvo na veliku moju radost; te još primjeti, da je naša ženitba posve moguća, ako se samo nas dvoje medju sobom pogodimo. I jučer mi isto odgovori kad sam ga opitao o toj stvari. Eto, Ružice to je rašlog moga jučerašnjega posjeta. Sad nenalazim više nikakove zaprieke do jedine te, da li tvoje srce za mene kuca — ili možda potajno — što dvojim koga drugoga ljubi. — Nije nikoga dosada ljubilo, — potihlo će ona. Dosada, a odsada? odvrati mi drago moje netaji ljubiš li me?

(Dalje će slijediti.)

Kako se je u 17. vjeku po Englezkoj putovalo.

Nitko neće nijekati, da je promet po svaki narod veoma važan, i to ne samo za materijalni već i za duševni napriedak. A promet nemože ništa bolje pospješiti, nego valjani i sigurni putovi, shodno uredjene postaje na istih i prikladna i svrhi odgovarajuća kola i ini putni strojevi. Vidimo, kako se kod svih izobraženih narodah drumovi, željeznice i parobrodi prave, visoka brda podkapaju i sva sriedstva za promet usavršuju. Već od duljega vremena rade Englezi najviše u toj struci; oni su cijelu svoju domovinu prepleli drumovi, željeznicami i kanali, a njihovi parobrodi brode po svih domaćih riekah i po svih morih. Nu prije 200 godinah nebijaše tako; Englezi su onda za drugim državami u toj stvari zaostali bili, oni su se čudom začudili, kad su čuli, kako je njihov susjed Ljudevít XIV. dva velika mora spojio i iz celoga pyrenejskoga poluotaka i južne Franceske otok učinio. Komunikacija u Englezkoj u 17. vjeku nije ni malo odgovarala napriedku, koj se je, osobito u drugoj polovici toga vjeka, na duševnom polju pokazao. Ona je bila jošte više u onomu stadiu razvitka, u kojem bijaše gospodarstvo i obrtnost. Veliki dio zemlje, na kojem se danas najljepši perivoji i najplodnija polja nalaze, bio je onda velikimi i smrdućimi barami pokrit: gradovi, koji broje danas više stotisućah stanovnikah i više stotinah svakovrstnih i svemu svijetu poznatih tvornicah, imali su u 17. vjeku 4 do 12 tisućah stanovnikah i veoma malo obrtnosti. Danas je u Englezkoj do 30.000 miljah d. putovah, nu u 17. vjeku bilo jih veoma malo, i oni, što su bili, bili su u najgorjem stanju. Za put iz Londona u Edinburg trebaše onda više vremena, nego danas iz Londona u Beč. Putovi bijahu veoma nesigurni zbog svoje

nevaljanosti i zbog razbojnikah. Na nekih mjestih bijahu duboke jame ili strmine, na drugih bijaše put tako zapušten, da se u mraku nije mogao razlučiti od obližnjih poljah i barah.

S toga se je često dogodilo, da su putnici u jošte jim nepoznatih krajevih najedanputa put izgubili; tako ga je izgubio glasoviti Ralph Thoresby medju Doncastrom i Yorkom. Ceste, koje su blizu riekah bile, mogle su u jedan čas, kad je voda narasla i iz riekah izašla, isto tako u jezero pretvoriti, kano i polja; višeputah je voda tako jaka bila, da je kola i putnike sa sobom odniela. Tako si je jedanputa gorespomenuti Thoresby jedva život spasio, kad je putovao u onih krajevih, u kojih je uprav onda Trent sve poplavio bio. Ceste bijahu veoma uzke, s toga su i nastale mnogoputah svadje i višekrat okršaji, kad su se dvojica kola sastala. U kišovito vrieme bijaše toliko blata po cestah, da su kola višeputah tako duboko zagrezla, da nisu mogla dalje, dok nisu ljudi iz bližnjih mjestah u pomoć došli, te jih izveli.

U Valesu bijahu putovi većinom tako zli, da su putnici morali pješke iti, kola svoja razmetati i za sobom nositi dati, dok su opet na bolji put izašli, gdje su jih složili i opet se dalje vozili. U Kentu i Sussexu bijahu ceste tako zle, da se nisu više mjesecah mogli sajmovi držati, niti na polja do žitka doći, već se je žitak morao vani pustiti, gdje je i sagnjio. Gdje su se ljudi konji voziti mogli, vozili su se većinom četvoricom, i to samo s toga, jer nebi dvojicom daleko došli bili. Nu u nekih predjelih nisu mogli konji kola vući, već samo volovi. Danski kraljević Juraj morao je, putujući u Pentvork, svoje konje u jednom mjestu ostaviti, te volove mjesto njih zapreći, a sa svake strane kolah išlo je više seljakah, koji su imali paziti, da se neprehite. Uz kola dvorjanikah nisu išli seljaci, te tako su se oni višeputah prehitili i do vrata u blato prepali. Popravljanje i nadziranje putovah bijaše do Karla II. veoma neshodno uređeno. Svaka župa je morala put, što je u njezinom obsjegu bio, popravljati, što je veoma nepravedno bilo, jer su mnogoputah siromaške župe onaj put popravljati morale, koj su bogati trgovci obližnjih gradovah pokvarili. Za Karla II. uvele su se mitnice, i određilo, da se odsada imadu putovi uzdržavat novci platjenimi na mitnicah. Taj zakon je u početku veliku nezadovoljnost prouzrokovao, na nekih mjestih došlo je i do okršaja, nu kasnije se je uvidilo, da je to ipak shodnije, negoli prijašnji način uzdržavanja cestah.

Roba se je obično na posebnih velikih kolih vozila, ciena za razpošiljanje robe bila je velika, platjalo se je od bačve na milju do 15 pencah, t. j. 15 putah toliko, koliko se danas na željeznicah

platja. Nu u njekih predjelih je robu njeka osobito jaka vrst konjah nositi morala. Uprav u 17. vieku je jedan Englez, marquis Vorcester opazio, koliku silu imade para, i učinio njeki parostroj, te ga nazvao „vatro-vodostroj“. Ali onda nisu ljudi toliko jošte naravnimi silami experimentirali ko što danas, a izim toga bio je Vorcester katolik, te kao takov Englezom jako sumnjiv. Tako je za njeko vrieme zaspala stvar Vorcestra.

K toj jednoj nevolji putnikah, nevaljanosti cestah, došla je jošte i druga: nesigurnost zbog mnogih razbojnikah. Ovi su se višeputah zadržavali u velikom broju i blizu gradovah, a blizu cestah bilo jih je vaviek. Putnici nisu bili sjegurni, da jih neće napasti, čim iz grada izadju, a još manje, kad će već dalje vani na cesti biti. Zato su se većinom putnici dogovorili, da će skupa putovati i svaki se dobro oboružati.

Državne i občinske vlasti nastojale su na svaki način izkorie-niti te zločince, al nastojanje bijaše jim dugo bezuspješno, jer ako su slučajno zločince s jednoga mjesta protjerali, pokazaše se oni odmah na drugom. Kaznile su i takove ljude, o kojih su samo sumnjali, ako i nebijaše dokazano, da su razbojnici. Medju ovimi bilo je medjutim i ugladjenih ljudih, mnogi od njih dolazili su preobu-čeni u kavane, gostione, svečane zabave i u bolja društva, te su se tako znali ponašati, da jih je svatko za poštene ljude smatrao. Prosti narod je opet poznavao liepe i čvrste značaje medju njimi. Pričao je o njekih, da neučine nikomu ništa, ako jim dade novce, a novce, što su jih bogatim uzeli, podielili su medju siromake. O drugih je pripoviedao, kako su uljudno sa gospojami postupali i nje branili proti drugim lupežom, kako su se hrabro borili proti vojnikom, kako su odlične gospoje za jednoga, koj je bio ulovljen, kralja molile, da ga pomiluje i t. d.

Tako je prosti narod kod svog ognjišta o njih govorio ili koj pjesnik o njih pjevao, al je putnik, koga su već porobili ili koj se je bojao, da će ga porobiti, govorio je o njih kao najvećih straš-
liih, i nagovarao ljude, neka se dobro oboružaju, kad će putovati.

U 17. vieku nije pošta po cijeloj zemlji išla, već pram sieveru samo do Yorka a pram zapadu do Extera. Do godine 1669. vozilo se je poštom od Londona do Oxforda dva dana; spomenute godine sastalo se je u Oxfordu nekolicu uglednijih ljudih, da se posavie-
tuju, kako bi se moglo u jednom danu u London doći. Nakon du-
žega viećanja osvjedočili šu se, da je to moguće postići, i to novim
načinom vožnje, tako zvanimi „letećimi koli“. Ta stvar je prodana
oxforžkom sveučilištu, koje je o njoj svečano viećalo i nju odobrilo.

I tako se je od godine 1669. u jednom danu iz Oxforda u London došlo. Ta „leteća kola“ provalila su u ljetu svaki dan do 50, a u zimi do 30 miljah; u njih je moglo 6 osoba sjediti, nu sve su morale unutra biti, nitko vani kod kočija i to zbog nesrećah, koje su se često na zlih putevih događale. Akoprem se je timi koli mnogo vremena prištedilo, to se je ipak i mnogo ljudi našlo, koji su se njihovomu uvedjenju suprotivili. Bojali su se mnogi, da će se jahanje zancemariti, da će mnoge gostione, u koje se putnici neće više svraćati, propasti, da ta kola neodgovaraju ni najmanje zahtjevom udobnosti i t. d. To nezadovoljstvo bilo je na nekih mjestih toliko, da su ljudi kralja molili, neka „leteća kola“ umah ukine.

Englezki putnici u 17. vjeku imali su se doista mnogimi nevoljama boriti, ali pored svega toga imali su i nešto ugodna, na što se je svaki veselio: dobro uredjene gostione i krčme. Čini se, da je taj zavod u Englezkoj već od davna u cvietu, jer englezki pjesnik Chaucer pripovieda, kako su putnici već u 14. vjeku u gostionah sve potrebite stvari i udobnosti našli. Dobro uredjenje i udobnost gostionah za snažne Jelislave opisuje Harrison. On pripovieda, kako su njeke proštrane bile, moglo je u njih do 300 osoba svom prtljagom, koli i konji stati; pokućstvo i kreveti bijahu liepi i udobni, pod tananimi sagovi pokrit; na stolih liepa srebrnina i t. d.

I u manjih seoskih krčmah bilo je sve čisto i u najboljem redu. U njih je bio većinom kameniti pod, na stienah bile su liepe balade, rublje bijaše čisto, dobru pivu i frižke ribice mogo je čovjek uvijek u njih dobiti. Sve je bilo jeftino a gostionici i krčmari sa svojimi gosti veoma uljudni. Nije ni čude, da su putnici jedva čekali, da dodju u koju gostionu i tamo se odmire i okriepe; prije uvedjenja „letećih kolah“ postali su putnici kod svake gostione malo. Nu nije gostiona bila samo putnikom ugodna, već i gradjanom u većih gradovih. Oni su sami izpoviedili, da jim je mnogo ugodnije i ljepše u gostioni, nego kod kuće. Obično su se prijatelji na večer u gostionah sakupili i tamo se za mali novac dobro zabavljali. Zato i kaže Jahnsen, da je stolac gostione prijestol čovječje srieće.

Tako su Englezi prije 200 godinah putovali, nu čim je počelo narodno blagostanje i imetak kod njih rasti i čim se je izobraženost sve dalje i dalje širila, prestalo je to pogibeljno putovanje, i najprije su zidali liepe ceste i osigurali putnike pred navalami i razbojnikah, a kasnije prerezali cielu svoju zemlju mnogobrojnim kanalima i prepleli gustom mrežom željeznica.

Š. B.

Kajkavske narodne pjesme iz Samobora*).

(Popisao N. Stokan.)

I.

Tri su tice v goru preletele,
V onoj gori drevca ni kamena,
Samo jedan javorek zeleni.
Pod javorkom devojčica prede,
Ona prede, žedja ju dostigne,
Išla ona hladne vode iskat,
Našla jedan zdenčec ograjeni,
Krikne vikne junak iz planine:
„Nepij vode devojčica mlada,
Tu su vodu vile ogradile“,
„Samo da ju nisu osmradile!“

II.

„Jeste mi videli moga sinka Janka?“
„Nismo ga videli, neg smo čuli glasa,
Tam pelaju ga tri Turčini mladi;
Prvi mu veli: beži Janko v goru,
Drugi mu veli: skoči Janko v vodu,
Treti mu veli: udaj nam se Janko.“
„Nisem ja jelen, da bi bežal v goru,
Nisem ja riba, da bi skakal v vodu,
Nit sem devojka, da bi se udaval,
Neg sem ja junak, ki devojke ljubim.“

(Zašto vuci meso priesno jedu?) U stara vremena nije ni zvje-
rad podnositi mogla surovoga mesa, te si je plien svoj peći morala.

Vuk, kome je Bog odredio meso za hranu, i tako grabežljiv-
cem ga učinio, morade takodjer peći ugrabljene ovce, budući da bi
ga od priesnog mesa želudac bolio. Dok bi on vatru naložio, da
ovcu izpeče, opaziše ljudi, gdje se dim diže, te tamo! pa s kolcima
po vuku! A vuk siromah ostà obično gladan, jerbo ljudi, otevši mu
plien, sami ga pojedose.

S toga se vuci jednom složiše, tužec na podnožju prestola
božjega nevolju koljena svoga. Tada im Bog, svakom stvoru svome
milostivi otac, reče: „Da vas i rod vaš riešim dalnje patnje, to vam

*) Gospoda učenici iz drugih krajevah, veliku bi si zaslugu stekli, da u
svojim zavičajima popisuju narodne pjesme, da se priobće u našoj „Tor-
bici“, što im nuz sadanje ugodno vrieme sigurno teško biti neće. Pis.

dopuštam, da jedete priesno meso, oda šta vas više želudac boljeti neće.“

I od onda je medju vukovima jedini kuvar — glad.

Napisao N. Stokan.

Prijateljski listovi.

Zagreb. Kakova čuvstva goji ovdješnja mladež prama narodnjakom i poglavarom svojim, najbolje pokaza ovih danah, urediv sjajan koncert u slavu svomu nadziratelju prečast. gosp. dr. Franji Račkomu, koji ga je svojom visokom osobom uresio. Osim rečenoga gospodina, došla je na taj koncert i liepa kita visoke gospode i gospodjah, te tako se proslavi taj večer ugodnom zabavom. Muzikalni i deklamatorni komadi bijahu primljeni veselimi uzkllici, što je ne mali dokaz, da se je ta zabava svim vrlo dopala. Najprije progovori g. Divković osmoškolač svečanosti primjereno slovo glasnim i razumljivim govorom *). Bilo bi odviše navadjati čitavi program; i svaki komad na pose hvaliti; zato velim samo to u pohvalu sudjelovateljah koncerta, da su nas počastili vrlo ugodnom zabavom. Na svrsi koncerta zaori još jednom veseli glas: „Živio Rački!“ i tim se zabava završi.

Zagrebčanin.

Zagreb. Za istinu zasja nam krasna doba, u kojoj možemo se naobražavati i blazi si domovini koristiti. Znano je, da imademo vre dva časopisa medju sobom, — nu, još nješta nam preostaje, što bi nam moglo mnogo pripomoći, da bi se laglje vježbali. Želiti bi dakle bilo, da si naša gimnazijalna mladež svoju čitaonicu ustanovi, što je već neki dopisnik u prvom svesčiću „Torbiće“ pomenuo, ali žalibože nikakva odziva! mislim, da bi mnogo bolje bilo, da se djaci zabavljaju u svojem čitalištu i čitaju knjige i časopise te da se vježbaju u raznovrstnih znanostih, nego da se zabavljaju po drugih kutovih, gdje sami sebi niti domovini nekoriste. — Daklebraćo, nekrzmajmo ništa, jerbo vrijeme ide neprestano, i koje prodje, nevrati se više, primimo se posla, koji bi nam i domovini znao mnogo koristiti. Bog!

—ar.

Rieka. Dugo jadni izgledasmo, o slobodu žudjena! hoće li ti dopustiti tamničari nesmiljeni, da barem okom svrneš na svoj stari zavičaj — na zemlju slavsku —; i zbilja, poslije dugoga čamjenja

*) Šteta, da ga radi pomanjkanja prostora nemožemo priobćiti.

bi ti dozvoljeno, da uočiš svjetlost biela danka. — I gle! odkad si, o slobodo, povirila iz tamnice, koli silno obodruje nas tvoga oka mig! Ti nas za sada samo žmiromice gledaš bistrima očima, a pritiskaš na božanstvene grudi. Od radosti pozdraviše te mnogobrojni muževi, spoznavši u tebi pravo čedo svojih pradjedah; pa nuz muže pokliknu radostnim glasom i omladina živahna: sloboda se ukazala, hajde momci, da zaigramo kolo slobodno. — Jedni uhvatiše se u kolo veselo, pa si kolovodjom postaviše mladjahna vatrena „Primorca“; drugi postaviše si na čelo žestoka „Rodoljuba“; a tretji, tam gdje zračica slobode sbog nagomilanih tmastih oblakah vidjeti nemože, skrojīše si „Torbicu“, da u nju sabiru hrane i da tako živare, dok se oblaci razmaknu, te tad i njim zraka slobode sine. — Ali nemila kob nedopusti, da u rodjenom mjestu neboga „torbica“ prima hrane srdcu povoljne. — Eto nam je, hvala Bogu, u našem Zagreb-gradu. Živila nam! Tako, tako torbice! tu nam budi, gdje slobode staro mjesto; tu beri jestivo, pa nam ga dodavaj, da se kripimo. U nas je živčevlje još nepokvareno, a srdce hrvatsko teži za svakim onim, koji se ponosi imenom slavskim. Kupi, torbico! oko sebe mnogo pastirah, neka zalažu tvoje hrane; svojom hranom bodri je na rad, na ljubav svoje domovine. — Ponovimo u to ime rieči slavnog hrvatskog pjesnika :

Hajdmo hajdmo po Slaviji slavnjoj,

Nek nas vodi naša vila k zori obećanoj. J. B.

Rieka. Da si mi zdravo i veselo mila „Torbice“! Nemogu srdcu odoljeti, da ti se neoglasim sa pustih pećina jadranskoga mora. A o čem da ti pišem? Novostih ovdje baš niti neima, što bi bile vriedne, da ih šaljem tebi na koljena (ako jih uzbude, neću ti se iznevjeriti). Tà, Istarska kvočka, Vučka sjedi na svom starom mjestu; to jedino, što se je bielini zaodjenula ruhom!

Da se gospodarstvom baviš, natuknuo bih ti koju toju o lje-tošnjem medu, kojega će ako Bog da, u izobilju biti; jer ti ovdje vrlo mnogo pčelah goje i svaki ima svoju trnku, pa bila koje mu drage boje, i svakim se danom umnažaju i rastu kao glive! Nu kanimo se toga već mi dopusti, da ti u kratko odkrijem svoje želje! Na tvom vedram čelu utiskane rieči moraju svako rodoljubno srdce vrlo razigrati; nu želio bih, da odgovaraš imenu i da nam siplješ iz tvoga skuta mnogobrojne miris-ruže, sabrane po vrtovih široke Jugoslavije, a mislim, da će te podpomagati u tom poslu hrabra djetca Jugova, i da ti neće uztegnuti ruke-pomoćnice. Ti budi našom zaštitnicom i vidaricom naših ranah; kaži svieta, da su i Ju-

govići prenuli iz duboka duševna sna i da su se vrlo kosnuli, opazivši ponor, kamo bi se bili strovalili. — Još bi ti jednu svjetovao — znam bo, da mi nećeš zamieriti — naime: da bi si tiskala koj listić ćirilicom, našim vlastitim blagom. Svakomu je jur — mislim — poznat izvor i vrijednost ćirilice, dakle valja, da joj i mi damo dostojnu čast!

Dakle mila „Torbice“! stupaj napred muževnim korakom, a mi ćemo uza te, dokle nas dovedeš do žudjene svrhe; al uza to se čuvaj, jer „lav rikajući obilazi i traži koga da progutne!“
Zdravstvuj J. B—l—n.

Medjumurje. Zdravstvuj, mila „Torbice“, u blaženom krugu svojih prijateljah! Evo sjedoh, da se s tohom porazgovorim, da te izviestim o stvarih, koje istina nisu od velike važnosti, ali ih neće škoditi znati. Neću ti pripoviedati bajkah staroviečnih, utvorah i strašilah, niti ću ti izbrajati patentirane frankfurtske kobase, kojima se naš sviet kvari; a neću ni da te zapisnikom blagih „kultur-trägerah“ plašim, koji no premilostivo ovdje borave, da mi barbari od sama neznanja nepropadnemo. Ta tko bi nam rješavao naša životna pitanja, da njih neima, tko li za nas glasovao i viećao? — već hoću da ti kažem, da su kod nas polja u dobru stanju, da je kiše hvala Bogu do sada dovoljno bilo; a kako dalje, to je u božjoj ruci.

Ovdašnja školna mladež napreduje u spoznanju svoga, u ljubavi prama svomu narodu i u izobraženju; a to je plod neumorna rada plemenitoga ovdašnjega župnika, koga neću ovdje da napomenem, jer i sam hoće, da mu se nepripisuju kakove zasluge. To ti je, „Torbice“, što ti kazati imadoh; a sada ti velim i opet „zdravstvuj“, dok se nevidimo.

. r

Osiek. Na njekoja srca djelovao je mnogo „Rodoljub“, koji je stranom njeke na svoju stran predobio, a stranom samo razdražio proti „Torbici“, kojoj mislim, ako Bog dà, neće visiti obstanak o osječkoj gimnazijalnoj mladeži. Nu, „Rodoljub“ je svakako u nezgodno vrijeme izišao, pa on (poziv na „Rodoljuba“) kaže, da će biti svojina hrvatske mladeži, to je toliko, kao da neće hrvatska mladež priznati slovenske mladeži za braću, kratko — kao da „Torbica“ ne spada hrvatskoj mladeži.*)

*) Nećete nam na zlo uzeti, što smo ostalo iz Vašega dopisa izpustili, koje bi znalo povod dati kakvoj svadji, a te nas Bože sačuvaj! Ured.

Славица.

Ти ме питаш, што ја гледам,
Што се чудим тако, селе?
Та зар незнаш да су узрок
Тому твоје груди беле!

Груди беле кано млеко,
Лице рујно кано зора,
Око модро као небо,
Моје срце гледат мора!

А када су састављене
Зар ти незнаш ове боје?
Да ј' то барјак штоно брани
Слободу нам, злато моје:

Зато гледим, па се чудим,
Како с' дивно барјак вије!
Твоје робство мене тишти,
Па ми је жао што мој није.

Делиблаћанин.

Несрећа у љубави.

(Приповиест из живота Ј. Ђ. 1859.)

„Жени се, ако хоћеш, само се већ једанпут жени, сине мој, вриеме је, да ступиш у мирни живот“. Тако ми је писала моја мила мајка; ја одлучим ову њену жељу чим прије извршити, те пођем, да тражим дјевојку. Становах за онда у З...бу, а имадох толико доходака, да сам могао безбрижно живити и супругу уздржавати. „Ну гдје ми је“, помислим у себи, „моја покојна М., која би ми сада љубезна супруга била, неима је — ах! неима — већ је три године, од како ју немила смрт покоси“. Ја дакле, да извршим моје подuzeће и жељу мајчину, прихватим се тога посла. Срећа ми пође за руком, за 14 да-

нах, од како ми је мати писала, упознам се с једном плаво-косом красотицом у народном казалишту; она ми се истинабог врло допадне, али моја одлука, кад ми је М. умрла: „нећу се женити“ недаде ми довољна мира ни весеља, ну морам ипак материну жељу испунити. Ја дакле, састав се чешће с господичном Катицом, изјавим јој чувства мојих грудих, наиме, „да ју љубим“, што она својим маловерједним „драго ми је“ једва дочека. Мати њена, бијаше удова некога чиновника, те још подоста угодна и пријазна, чувши она о том познанству, позове ме, да ју на скоро похodium, што радо обећам. Мене то веома развесели, „бити ће нешто, бити“ помислим у себи. — Сутра дан по доручку напишем мојој милој мајци писмо: „Нашао сам анђела, име јој је Катица, други пут више.“ Послје ручка одем у чешљаоницу, дадем си по моди коврчице направити, и обукав се по најновијем укусу, одем у кућу моје младе красотице, ну једва се усудих у нутра, бијаше ба корак на живот и смрт.

Ступим дакле унутра. Моја изабрана красотица сједила је код гласовира играјући оперу „Ернани“. Мајка ју замоли, да што хрватски запјева, а дјевојче удари у гласовир и милозвучним гласом запјева пјесмицу: „Гдје је станак мој.“

„Незна ли моја кћерка лиепо играти и пјевати?“ запита ме моја тобожња пуница; „веома красно“, бијаше мој одговор, „та човјек мисли, да је у трећем небу, слушајући таква анђела“. Лиена Катица мораде затим, слушајући мајчин миг, отићи у други собу, а моја у нади пуница, поче ми овако говорити:

„Ви ћете признати, драги Ј., да само онда у моју кућу можете долазити, ако ми обећате, да ћете заиста моју кћер оженити; ви сте оба двоје, кано једно задруго створени, моја Катица је лиена дјевојчица, али ју ви морате прије заслужити.“

Најприје ми поче све добре и зле способности моје набрајати, та богами ова добра и мудра госпоја познавала је боље одношења моје обитељи, него ли ја сам, она је знала, што ја сваки дан издајем, што сам био још кројачу дужан, колико сам путах шампањера пијо и т. д.

По њеном мњењу дакле, морао би се изобразити прије за честита младожењу, узети у најам њену једну собу, и за 50 фор. на мјесец уживати код ње здраву домаћу храну, те сваки дан с њеном обитељу у казалиште ићи, и још више тога.

„Баволска жена“, помислим у себи, „шта она све захтјева, она мисли, да ћу ја купити њену кћер, на част јој, нека си другога добричину тражи“. Радо бих се ипак видио, какове сам боје мијењао на лицу, кад ми је све то набрајала. На то дође моја „бити хотећа заручница“, која је све чула, како је њена мудра мајчица говорила, мислила је ваљда, да ће се сигурно сада удати, ну љуто се је преварила; да би била знала моје мисли, неби се ни указала. Ја погледам на прозор, помислим на моју умрвшу М., коју сам из свега срца љубио, али забадава, тако је судбина хтјела, тако мораде бити. „О Боже! та је ли могуће, да ћу с икојом другом онако сретан бити, кано што би био с мојом незаборавивом М.!“ — Мислећ то, сједнем се на диван и испијем мени приправљену шалу кафе, дочим се мати и кћи, мене мотрећи, о мојој замишљености разговараху. Послје дуготрајне забаве, пољубим мојој пуници и будућој заручници послједњи пут руку, обећам сутра одговор послати и тако се разстанемо. „Хвала Богу, да сам се рјешио тих напастника!“ помислим при одласку.

Годину данах нисам се више тамо указивао, нити у казалиште ишао. Мојој доброј мајци напишем писмо: „Још за сада остајем неожењен, други пут више.“

Мало затим приликом једне свечаности у Ш. код З. упознам се с једном грађанском обитељу. Два дана послје тога обдржавала је речена обитељ свечаност св. Алојзије, камо срећом и ја позван будем. Мени бо се допаде лјепотица, једина кћерка у мајке именом Анка, те она баш и наговори мајку, да ме је на ту свечаност позвала. Тако се упознадох поближе с том простом, ну доста богатом обитељу. Напишем опет сутрадан мојој мајци листић пун наде: „Можда сада, мајко мила, Анка је лиена дјевојчица, други пут више.“

Моји пријатељи дражише ме с тим новим познанством: јербо онај красни створ бијаше истинабог веома лиен, али простог рода, дакле и просто одгојена. Њен отац био је чизмар, чега ради и бијаше дјевојка позната под именом „лиене чизмарице.“

Једноч ју састанем, гдје носи чизме у ијеку кућу сва замусана тако, да сам мислио, да је какова служкиња. Она пако, опазив мене, зарумени се гледајући к земљи а потом ју и упознам. „Лиена чизмарице!“ помислим у себи, „ми неможемо своји бити, јер би ме моји пријатељи и сав свиет изсмиехавао.“

„О М. ! што си ме оставила“ уздахнем опет, „да се турам од немила до недрага“. И тако опет изгубим вољу и на лепу Анку, те од онда никада више нестуних на њен праг. Напишем својој матери писмо : „Анка је жалибоже чизмарска кћи.“ Мало се затим умирим, ну у томе и година данах прође.

Нисам послје тога ипак хтио пропуштати згодах, гдје сам се могао надати, да своју накану изведем; почнем путовати, на путу, гдје год сам у друштву лјепотицах путовао, са сваком сам ашиковао, која год би ми се допала, да само једанпут материну жељу изишним, те се оженим; али бадава, међу стотином ненађох ниједне, која би се могла парити у красоти и доброту с мојом покојном М.

Моја мајка писаше ми у сваком писму „жени се, само се жени, већ је вриеме, да ступиш у мирни живот.“ Мислио сам, да ћу полудити, што си никако немогах дјевојке наћи. Моји ме пријатељи изсмјехаваху, „женио би се“, говораху, „а неможеш ни дјевојке наћи, која би за тебе била.“ „Кад би се ја хтио женити“ рече други, „на сваком бих прсту десет имао;“ и тако ме сви они мучише, којим сам љубавју привржен био.

Трећи пут, Боже помози, бацам своју удицу у море наде за своју будућност, неби ли ухватио какову красну рибицу. Па гле ! пливалац повуче за удицу, а тај бијаше прекрасна златна рибица с црном косом и још с црнијим очима, те се ухвати на мојој удици. Сад је срећа у руках, више непуштам те красне рибице, она мора моја бити ! — Лиена та рибица бијаше Сока, кћи ијекога богатога гостионика из 3. — Гостиона, у којој становаше овај анђео, бијаше врло на гласу; е дакле, „пуна шака браде“, та красотица имаде за мираз 20.000 фор. и пун подрум вина. То ми сада зададе много бриге; ну ја ипак имадох од ијекада устрљивости, срећа ме није никада сасма оставила; ја се у њу заљубим, ко што и она у мене, те јој обећам за сигурно, да ћу ју узети.

Та ствар постаде дакле сасвим озбиљном. Лист мајци својој у брзо напишем : „Драга мајко ! Ваша и моја жеља испунити ће се на скоро, неможете си ни помислити, како је то мени драго; молим дакле чим прије ваш матерински благослов. Сока је краси анђео, изображена, лиена, па још к тому врло богата, има како сам чуо пуну шкрињу дукатах; други пут обширније.“

Ја дакле сасвим одлучим, да ћу ју узети, њој бијаше 17, мени пако 26 годинах; послје покладах обећам јој, да ћемо се вјенчати. „Та то се више неможе преокренути,“ помислим, „јер је Сока њежна, мирна и побожна дјевојка; дакле како Бог даде, ја ћу ју оженити.“

Једнога јутра затим сједио сам у својој соби на наслоњачу пушећи смотку и мислећи баш на моју Соку, веселећ се, да ће на скоро моја постати. Дакле ипак ћу један пут постићи сврху своју, угодити ћу себи и својој милој мајци, која ме увијек наговара, да се женим, а сада и сам увијам, да она право има. Учини ми се наједан пут, да нјетко куца на вратих, ја повичем: „у нутра!“ а то мене мој стари пријатељ К. поздрављив. „Добро дошли пријатељу! што ми писмога доносите?“ упитам га, „женитбени уговор господине“, рече он, „што вам шаље ваш будући таст, изволите га прегледати, ја мислим, да нисам ништа уписати заборавио.“ „Сигурно не“, одговорим му ја, „ваша изврсна намет позната ми је врло добро, зато нимало недвојим, јер сте ви мој добри пријатељ; молим вас дакле тај уговор!“

„Баш зато, јер сам вам пријатељ“ рече К. „морам вас на једну маленкост, имајућу велико знаменовање, позорним учинити, немојте се зато можда на мене срдити, јер се ја нећу у ваше послове мјешати, ви онет радите, како мислите, да је најбоље.“ „Боже сачувај“, одговорим му ја, „само да те ми уговор.“

Смјешећ се примив весело хартију, и почнем у себи читати; али наједан пут, дошав до точке: „моја је кћи мајка једнога двогодишњег анђела,“ тада ме нападе нјекаков страх, крв ми се узбурка, ја незнадох за себе, чинило ми се је, да сам се окаменио.

„Шта вам је пријатељу, зар вас тако дирну та маленкост?“ упита ме К. и рече: „Доиста, ненадана ствар.“ „Ја ипак мислим“, настави даље К. „да би то красна прилика за вас била, дјевојка је у осталом врло поштена, лисна, па и богата, дакле ви ваљда нећете такovu маленкост у обзир узимати.“ „Вражја маленкост, која младој дјевојци све поштење узима,“ одговорим му ја.

„А ви си мислите, да је удовица“, рече К. Нато му ја срдито: „Ја што мислим, обичајем и говорити, хоћу бо најприје супруг, те онда истом отац бити. Мени је веома жао, али немогу иначе, из женигбе ове неможе ништа бити.“

И онет, пошто је мој пријатељ отишао, напишем писмо мојој мајци: „Радо бих вам жељу испунио, ну вјерујте ми, љубезна мајко! да није било могуће, жалибоже немогах ни вама ни себи задовољити. Ја бих вам од срца радо довео у кућу кћерку, али кћер и унука на један пут било би одвише, ја ћу дакле остати неожењен.“

Дакле ипак је онако, како што сам казао, „ако моју М. неоженим, да се нећу женити.“ Небо дакле сретне благосиље.

Гајо Бурђевић.

Ердутац.

Листница.

(Slov.) Kar se cirilskih čerk tiče, nismo jih posebno dodali, ker so že dostikrat drugod uvrstene bile, ako pa vendar od kake strane želja nastane, da bi „Torbica“ omenjene čerke prejela, zgodilo bo se v III. zvesku. Spise in naročnine prejema Nikomed Ravnikar pravnik kr. akademije. Tudi prosimo vse dopisnike, da nam svoje pravo ime naznanijo, ker drugače ne vemo, pri čem smo? Gosp. A. K—ku v L.: Lotili ste se težkega dela, ktero bi rado natisnili, da je le malo obširneje. Skusite nam vstreči. — Gosp. Ščitomiru S.: Nam se ne zdi spis dosti važen za tisk. Prosimo kaj bolj zanimljivega. — Gosp. J. T. v T.: Ostalo po zmožnosti. — Gosp. F. K. C. na R.: Z Ilj. le naprej; bomo potem vidili, kaj je storiti. — Gosp. M. T.: Za vse srečna hvala! Prihodnjič se ostalo porabi. Črt. zg. st. Sl. vrlo so dobre, le nadaljujte dragi prijatelj, ker v prihodnjem zvezku mislimo početi. — Gosp. Lang.: Kr. pr. morebiti prihodnjič. — Gosp. M. L. v C.: Hvala; časoma se porabi. — Gosp. P. Z. v L.: Že dobro, — le naprej! Gosp. F. S. L. v. L.: Kar je ostalo, v tretjem zvezku. — Gosp. C. R. v M.: Vendar prenapeto mislite, vaš članek bi gotovo bila našim rogoviležem srečna prilika, da bi nedolžno „Torbico“ med revolucionarne knjige uvrstili, ako bi vas ne razžalili, sestavek malo promenimo in ga za tretji zvezek porabimo.

(Hrv.) Gosp. Š. B.: Iz Vašega članka uvidjamo, da ste veoma vješti u obćoj povjestnici, i javljamo Vam, da takove članke „Torbica“ izvrstnim smatra. — Gosp. K. u S.: Šta „Rodoljub“ donese, ne opetuje „Torbica“ kod ote prilike javljamo gg. pitomcem sjeminišta senjskoga, kao i gimnazijalcem radi nejasnoće jednoga članka u prij. listu I. „Torbice“, koga s toga razloga nismo dovoljno pojmlili, da to nisu bila nikakova napadanja i uvriede, nego jedino — nesporazumljenje. S toga mislimo, da neće biti nikakve zamiere. — Gg. J. B. i B.-I-nu na R.: Uvijek će nam biti drago. — Gosp. M. L. u Z.: A pravo ime? — Gosp. Z. u B.: Takova šta podnipošto nemožemo. — Gosp. N. u G.: Hvala! Ako bude moguće — da! — Gosp. F. Č. Odviše površno. — Gosp. J. K. u O-ku.: Hvala vam srdačna na pjesmama. Upotriebiti ćemo ih s vmremenom. Mito bi nam bilo da nas se kojim člankom u prozi sjetite, ako Vam okolnosti dopuste.

